Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 67 (6. 856) 1989 йил 21 март, сешанба. Баҳоси 3 тийин

26 март—СССР халқ депутатлари сайлови куни

Халқ ишончини оқлаш—бахт

⊙ **НОМЗОДНИНГ САЙЛОВОЛДИ ПЛАТФОРМАСИ:** Муаммоларнинг илдизи қаерда? Биз биринчи навбатда мана шу саволга жавоб топа билишимиз керак, — дейди депутатликка номзод Қодир Фозилович Фозилхўжаев. — Биласиз, пахта монокультурага айланиб қолди. Натижада боғлар, узумзорлар, сабзавот майдонлари камайиб кетди. Ахир халққа пахта қатори бошқа маҳсулотлар ҳам керакку! Ўйлайманки, бу ҳақда чуқур мушоҳада юритадиган вақт етди.

Ёки шаҳар қурилишини олайлик. Кўплар Тошкент тенг план асосида қурилмоқда, деб жар солишяпти. Бу гап тўғрими? Менимча, йўқ. Бунинг учун пойтахтимизнинг янги ва эски шаҳар қисмини бир-бирига таққослаб кўрайлик. Шунда ҳамма нарса аён бўлади-қўяди.

Пенсионерларга яратилаётган шароитчи? Тўғри, пенсионерлар магазинларга бириктилган. У ердан ўзлари учун зарурий харажатларни қилишади. Лекин биргина шу билан иш битадими? Уларнинг халқ бахт-саодати учун қандай курашганларини эсласак, бу кексалар олдида ҳали кўп қарздор эканлигимизни ҳис этамиз. Меҳнат қилишга қодир бўлган кексаларни иш билан таъминлаш керак. Шундай қилайликки, улар меҳнатларига яраша ҳақ ҳам олишсин, пенсияларини ҳам тўлиқ олишсин...

⊙ 596-Тошкент—Акмал Икромов территориал сайлов округидан СССР халқ депутатлигига номзод, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институти директорининг ўринбосари, тарих фанлари доктори, профессор Қодир Фозилович Фозилхўжаев. 1930 йили Тошкент областининг Калинин районида туғилган, ўзбек. 1950 йили Тошкент Давлат университетини тамомлагач, ўз меҳнат фаолиятини Жиззах районидаги В. И. Ленин номли мактабда ўқитувчилик касбидан бошлади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тарих ва археология институтида аввал кичик илмий ходим, кейин катта илмий ходим бўлиб ишлади. Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти Правлениеси президиуми раисининг ўринбосари, сўнгра биринчи ўринбосари бўлди.

1976 йилдан шу кунгача Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институти директорининг ўринбосари вазифасида ишлаб келмоқда.

Агар депутатликка сайлансам, ҳар бир коллективда, районимизда, турар жой кварталлари ва маҳаллаларимизда кўпгина соҳаларда тартиб ўрнатиш бўйича иш олиб бораман. Ўзимнинг бутун куч-ғайратимни, билимимни сайловчиларимизнинг бахт-саодати учун, тинчлиги учун бағишлайман ва халқ манфаати йўлида хизмат қиламан.

Яқин келажакда депутатлар кўпдан-кўп қийин муаммоларни ҳал қилишлари керак. Буларнинг асосийси, менимча, халқни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни йўлга қўйишдир. Озиқ- овқат маҳсулотлари танқислиги айниқса Ўзбекистонда жуда сезилиб туради. Биз гўшт, сут маҳсулотлари, картошкани иттифоқдаги ўртача миқдорга қараганда 2—3 марта кам истеъмол қиламиз. Бу етмагандек, товарларнинг баҳоси ёмғирдан кейин ўсган қўзиқоринлардек тинмай ўсиб бораяпти... Ўзбекистон бозорларидаги нарх-наволарнинг Сибирь ва Узоқ Шарқ билан бир хилда бўлганлигини ҳеч кўрганмисиз? Олмалар — 3—4 сўм, анорлар — 5 сўм, картошка 1 сўм. Бу ҳозирда шундай, апрель-май ойларида қандай бўларкин?

Агарда бизда 5 миллион кишининг салкам 80 сўм ойлик олишини, пенсионерларнинг ойига 100 сўм, қолган 40 фоизи эса 60 сўмдан камроқ пенсия олишини ҳисобга олсак, аҳолининг харид қилиш қобилияти қанчалик пастлиги аён бўлади. Бундай шароитда республикамизнинг экин майдонлари структурасини синчиклаб ўрганиш ва пахта монокультурасини йўқотиш керак. Монокультура — бизнинг кулфатимиз. Озиқ-овқат масаласи ҳал қилинмаётганининг сабаби ҳам шунда...

Ҳа, номзод халқимизнинг турмуш даражасини яхшилаш, аҳоли яшайдиган жойларни обод қилиш, маданий-маиший, транспорт, спорт, медицина хизматини йўлга қўйиш ҳақида бош қотирмоқда. Одамлар учун биринчи навбатда зарур муаммоларни ҳал этиш, табиат ва атроф-муҳитнинг мусаффолиги учун курашда жонбозлик кўрсатишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Уруш ва меҳнат ветеранлари, айниқса хотин-қизлар меҳнати ва дам олиш шароитларини ҳозирги талаблар даражасига кўтаришга кўмаклашиш, ёшлар тарбиясига эътибор бериш, тараққиётимизга тўсқинлик қилаётган ҳар қандай нуқсонларга қарши аёвсиз ўт очиш сингари кишиларнинг тили ва дилидаги муаммоларни ҳал этишда куч-ғайрати, билими, ташкилотчилик қобилиятини ишга солишни энг муҳим вазифалари деб билади. Шунинг ўзи ҳам номзоднинг халқ ишига бел боғлаганлигидан далолат бериб турибди.

Киров районидаги 1-музика мактаби биносида 1/52-сайлов участкаси жойлашган. Ҳозир бу ерда иш жуда қизғин. Участка сайлов комиссияси ҳузурига турли масалалар юзасидан маслаҳат сўраб келаётганлар кўп. 20 нафар пропагандист сайловчиларнинг барча саволларига жавоб бермоқда. Негаки, ахборот маркази ҳам шу ерда жойлашган. Бу сайлов участкасида 2 минг сайловчи муносиб халқ вакилларига ўз овозларини беришади. Биринчи марта овоз берувчи учун махсус стендлар ташкил қилинган.

Депутатликка номзоди кўрсатилганлар билан учрашувлар ўтказилмоқда.

Суратларда: участка сайлов комиссияси секретари, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг геология ва геофизика институти катта инженери Надежда Терентьевна Пономарёвна шу институт лаборанти, пропагандист Миробид Қўчқоров билан сайловчилар рўйхатини яна бир бор синчиклаб кўздан кечиряпти; Сайлов участкасига келган «Узбекгидрогеология» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ходими Аҳмаджон Пўлатовни қизиқтирган саволларига шу институт инженери С. Г. Яфуняева жавоб бермоқда.

Ҳ. Мирзакаримов фотолари.

Сиз овоз беришга келдингиз

Марказий сайлов комиссиясида ТАСС мухбирига маълум қилишларича, СССР халқ депутатлари сайлови куни — 1989 йил 26 мартда ҳар бир сайловчи овоз бериш учун ажратилган хонага келиб, участка сайлов комиссиясининг аъзоларидан сайлов бюллетенларини олади. СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисидаги қонуннинг 52-моддасига мувофиқ ҳар бир сайловчи шахсан овоз беради, бошқа кишилар учун овоз беришга йўл қўйилмайди.

Участка сайлов комиссияси сайловчиларнинг рўйхати асосида бюллетенларни ёхуд шахсни тасдиқловчи паспорт ёки бошқа ҳужжат кўрсатилгач, сайлаш ҳуқуқини берадиган гувоҳномаларни топширади. Одатда ҳар бир сайловчига иккита бюллетень: бири — оқ рангда (территориал сайлов округидан ўтказиладиган сайловга), иккинчиси — зангори рангда (иттифоқдош республика миллий-территориал сайлов округидан ўтказиладиган сайловга) берилади. Автоном республикалар, автоном областлар ва автоном округларда сайловчи учинчи — пушти рангда (автоном республика, автоном область, автоном округ миллий-территориал сайлов округидан ўтказиладиган сайловга) бюллетенни ҳам олади. Бир неча тиллардаги сайлов бюллетенларига эга бўлган участка сайлов комиссияси сайловчиларга уларнинг илтимосига кўра тегишли тилдаги бюллетенларни беради. Сайлов бюллетенлари берилганлиги тўғрисида сайловчиларнинг рўйхатига белги қўйилади.

СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисидаги Қонун ялпи сайлов ҳуқуқи гарантиясини таъминлаш мақсадида шуни кўзда тутадики, айрим сайловчилар бетоблиги ёки бошқа сабабларга кўра овоз бериш учун бинога кела олмайдиган ҳолларда участка сайлов комиссияси уларнинг илтимосига кўра комиссиянинг айрим аъзоларига ана шу сайловчилар турган жойдан овоз беришни уюштиришларини топширади (42-модда).

Овоз бериш учун ажратилган биноларда яширин овоз бериш учун етарли миқдорда кабиналар ёки хоналар жиҳозланади. Бунда сайлов қутилари шундай ўрнатилиши керакки, овоз берувчилар ана шу қутилар ёнига боришдан олдин яширин овоз бериш учун албатта кабина ёки хоналар орқали ўтишлари лозим.

Овоз берувчи киши сайлов бюллетенларини олиб, яширин овоз бериш учун кабина ёки хонага киради ва бу ерда бюллетенларни тўлдиради, яъни қарши овоз бераётган номзодларнинг фамилияларини бюллетенлардан ўчириб қўяди, бунда кабинада овоз берувчидан бошқа бирон-бир кишининг ҳозир бўлиши тақиқланади. Айни вақтда қонунда бюллетенларни мустақил тўлдириш имкониятига эга бўлмаган сайловчи ўз хоҳишига кўра кабина ёки хонага сайлов комиссиясининг аъзосидан ташқари бошқа кишини таклиф этишга ҳақли эканлиги кўзда тутилган.

Сайлов бюллетенига ёки ундан кўпроқ депутатликка номзод киритилган ҳолларда сайловчи ўзи овоз бераётган фақат битта депутатликка номзоднинг фамилиясини қолдириб, бюллетендаги бошқа барча номзодларнинг фамилияларини ўчириб қўйиши керак. Агар бюллетенда депутатликка номзодларнинг ҳаммасининг фамилияси ўчириб қўйилган бўлса, сайловчи уларнинг ҳар бирига қарши овоз берган, деб ҳисобланади.

Сайлов бюллетенига депутатликка бир номзод киритилган ҳолларда сайловчи ёқлаб овоз берган тақдирда бюллетенда унинг фамилиясини қолдиради ёки қарши овоз берган тақдирда номзоднинг фамилиясини ўчиради.

Шуни назарда тутиш керакки, овоз бериш чоғида депутатликка биттадан кўпроқ номзод қолдирилган сайлов бюллетенлари ҳам ҳақиқий эмас, деб топилади. Белгиланмаган бюллетенлар ҳам ҳақиқий эмас, деб топилади. Мазкур сайлов округидан депутатликка номзод этиб рўйхатга олинмаган ва сайлов бюллетенига қўшимча ёзиб қўйилган шахсларнинг фамилиялари овоз бериш якунларини чиқариш чоғида ҳисобга олинмайди.

Овоз берган киши тўлдирилган бюллетенни сайлов қутисига ташлайди.

Тошкент шаҳар партия комитетининг бўлажак пленуми олдидан

ПЛАННИ БАЖАРИШ КИФОЯМИ?

Тошкент шаҳар партия конференциясида аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, айниқса макарон ва кондитер маҳсулотлари етказиб бериш талаб даражасида эмаслиги, харидорларнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлаётгани таъкидлаб ўтилди. Шаҳримиздаги булка-кондитер комбинатида айтиб ўтилган камчиликларни тугатиш борасида қандай ишлар қилиняпти? Белгиланган режаларни амалга оширишда қандай қийинчиликлар ва муаммолар туғиляпти? Мухбиримизнинг комбинат бош инженери Х. А. Абдушукуров билан суҳбати ана шу хусусда бўлди.

— Давр ҳар бир иш жойида янгиланишга эришишни тақозо этяпти. Қайта қуриш шароитида фаолият юритиш қанчалик оғир бўлмасин, унинг натижалари эртанги кунимиз янада яхши бўлишидан далолат беряпти. Корхонамизда эришилган ютуқларни рақамлар билан санаб ўтмоқчи эмасман. Лекин 1987 йилга нисбатан 752 тонна булканон маҳсулотлари, 748 тонна макарон маҳсулотлари кўп ишлаб чиқарилгани самарадорликка эришаётганимизга далил бўла олади.

Умуман комбинатимизда 25 турда нонбулка, 100 га яқин кондитер ва 16 турда макарон маҳсулотлари тайёрланади. Бир сутка давомида 200 тоннага яқин булка-кондитер ва макарон маҳсулотлари ишлаб чиқарилади. Албатта, бу 3—4 йил аввалгига қараганда анча кўп. Лекин, шунча миқдордаги маҳсулотлар билан шаҳар аҳолиси ва меҳмонларни тўлиқ таъминлаб бўлмаслиги равшан. Ҳамма корхона, цехларимизда иш уч сменада ташкил этилган.

Ҳаёт тақозоси комбинатимизда ишлаб чиқарилаётган булка-кондитер ва макаронларнинг салмоғини оширишни талаб этмоқда. Шу ўринда цехларимизнинг қуввати ва имконияти ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман. Юқорида айтиб ўтганимдек, асосий линияларимиз узлуксиз равишда ишлайди. Макарон ва кондитер маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган цехларимиз тўлиқ қувватда ишлаяпти. Уларнинг қувватини янада ошириб, маҳсулот салмоғини кўпайтириш учун фақат янги линиялар ўрнатиш керак бўлади. Нон-булка маҳсулотларини тайёрлаш миқдори келаётган буюртмаларга асосан белгиланади. Шаҳримизда нон-булка ишлаб чиқарадиган корхоналарнинг кўплиги учун ҳозирча цехимизда янги қувватларни ишга тушириб, имкониятлар излашга эҳтиёж сезилмаяпти.

Кейинги пайтларда тайёрланаётган маҳсулотларнинг сифатига нисбатан эътирозлар анча камайди, бироқ уларни харидорга етказиб беришдаги эстетик жиҳатлари, яъни қадоқлаб чиройли қутиларга солиш, қоғозларга ўраш каби томонлари ҳақли шикоятларга сабаб бўляпти. Марказий шаҳарлар, Болтиқбўйи республикаларида макарон ва вермишеллар 200 граммдан 1 килограммгача қилиб чиройли безалган картон қутичаларга солиб қўйилади, ширинликлар ҳам шундай. Бизда эса шунинг имконияти йўқ. Этикетка расмлар учун шаҳримизда махсус офсет босмахона йўқ. Харидорга маҳсулот чиройли рангли расмлар туширилган қутичаларда етказилса, улар ўзлари истаган миқдорда 200 грамм, 300 грамм ёки 1 килограммни сотиб олишса қандай яхши. Яна бир томони, қутичаларда маҳсулотлар узоқ вақт сифатини йўқотмасдан сақланади.

Корхоналаримизда тайёрланадиган булочка, ширинликларни ишлаб чиқариш жараёнида 100 га яқин турдаги масаллиқлар зарур бўлади. Лекин уларнинг ҳаммаси ҳам доим топилавермайди. Кейинги пайтда майиз ва долчинни керакли миқдорда ололмаяпмиз. Шунингдек, ёнғоқ, бодом, кунжут, какао талқони кабилар ҳам танқис бўлиб қолди. Биз Янгийўлдаги «Лаззат» кондитер ишлаб чиқариш бирлашмасидан шоколад қиёмини оламиз. Бизга жуда зарур бўлган бу қиёмни бирлашма ўз вақтида етказиб бермаяпти. Эҳтиёжимизни қондиролмаётгани сабабли ўтган йили Одесса кондитер фабрикаси билан шартнома тузиб, ўша ердан оляпмиз. Майиз учун Самарқанд консерва заводига боришга тўғри келяпти.

Келгусида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар салмоғини ошириш мақсадида реал режалар тузиб олдик. 1989—1990 йилларда белгиланган пландан ташқари 3 минг тонна макарон ва минг тонна кондитер маҳсулотлари ишлаб чиқаришни мўлжаллаяпмиз. Аҳоли кўплаб талаб этаётган тухум аралаштирилган макарон тайёрлайдиган линия ёнига яна биттаси ўрнатилади. Италияда ишлаб чиқарилган тўла автоматлашган бу линия бир суткада 30 тонна макарон ишлаб чиқаради. Шу ўринда баъзи маҳсулотларнинг таннархи ошиб, фойда ўрнига зарар келтираётганини айтиб ўтмоқчиман. Тайёрланаётган ҳамма турдаги нонбулкалардан келаётган даромад харажатни қопламаяпти, зарар келтирмоқда. Шунинг учун ҳам маҳсулотларнинг янги турларини ўйлаб топишга ҳаракат қиляпмиз.

Аҳолининг эҳтиёжини ҳисобга олиб, бозори чаққон маҳсулотларни тайёрлашни кўпайтиряпмиз. Сули унидан тайёрланаётган печеньега талаб катта. Ҳозир кунига 3 тонна ана шундай печенье тайёрланяпти. 5-цехимизда янги линия ишга тушгач, суткасига 8 тоннадан печенье тайёрлашга эришамиз.

Комбинатимиздаги мавжуд цехларнинг энг замонавий, янги қурилгани 20 йил илгари ишга туширилган. Цехларни кенгайтиришнинг имкони йўқ. Эски биноларда эса замонавий техникаларни ўрнатишга шароит етарли эмас. Шунинг учун ҳам бор имкониятни ишга соляпмиз.

Шаҳар партия комитетининг бўлажак пленумида озиқ-овқат маҳсулотлари тайёрлаш ва аҳолига етказиб бериш масаласи муҳокама қилинаётгани сабабли пленум минбарига бир-икки оғиз фикр айтмоқчиман. Шаҳар аҳолисини, меҳмонларни булка-кондитер ва макарон маҳсулотлари билан таъминлашни янада яхшилаш, талаб, эҳтиёжини тўла қондириш учун замонавий техника воситалари билан жиҳозланган катта ҳажмдаги комбинат қуриш зарур.

Суҳбатни
С. ШАМСИДДИНОВ ёзиб олди.

Тонгги газеталарда

⊙ «Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан СССР халқ депутатларига наказлар тўғрисида» КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил 15 мартдаги қарори;

КПССдан СССР халқ депутатлигига номзодларнинг сайловолди учрашувларида айтилган наказлар;

«Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан СССР халқ депутатлари сайловининг натижалари тўғрисида» КПССдан СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи сайлов комиссиясининг ахбороти эълон қилинган.

Марҳабо, Наврўзи олам!

Умрбоқийлик

Эгилган бошларни
қилич кесмади,
Нафрат ёғилмади
тани тўшига.
Тарих битиклари
тағин ўқилди,
Одамзот бугун келди
ҳушига,
Наврўзим, муборак
умрбоқийлик!
Бани башар мулки,
қадим Шарқ мулки,
Топталиб кетмади,
хайрият, шукур,
Кексалар лабида
табассум, кулки,
Адолат тулпори
учқурдан учқур,
Наврўзим, муборак
умрбоқийлик!
Ял ёниб сен келдинг,
тоғлар тўшига,
Сеп ёздинг майсадан
поёндоз бўлиб.
Заминни аллалаб,
дилни қитиқлаб,
Боғларни тўлдирдинг
очилиб, тўлиб,
Наврўзим, муборак
умрбоқийлик!
Сумалак тортишсин
ним косаларга,
Ваҳорий уфордан
яйрасин тиллар.
Ғурур ва ифтихор,
соғлик қадаҳин,
Муҳрлаб бонг чалсин
беғубор диллар.
Наврўзим, муборак
умрбоқийлик!
Бойчечак баргидан сен
таққин сирға,
Қизлар дудоғидан
олақол ўпич,
Умид учқунларин
улашиб бирга,
Қалбларда қолмасин
заррача ўкинч,
Наврўзим, муборак
умрбоқийлик!
Ўчоқнинг бошида
нуроний кампир,
Исмалоқ ҳидидан маст
эрур шу дам.
Қирларда сорбургут
кўзлари шамшир,
Янги йил, қутлайман,
маҳбубам, эркам,
Наврўзим, муборак
умрбоқийлик!
Мажнунтол эшилиб
сени кутмоқда,
Бир ҳовуч сочлари
сувга чўмилиб.
Шўх қизлар гул тўла
қўлин тутмоқда,
Сен келдинг ўргулиб,
нурга кўмилиб,
Наврўзим, муборак
умрбоқийлик!

Ҳусанжон АМИНОВ.

Яхши удумларимиз

Ўтган якшанба куни Йўлдош Охунбобоев номидаги Халқлар дўстлиги орденли Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти Студентлар шаҳарчаси спорт майдонида пахтани дастлабки ишлаш, механика, кимё-технология, инженер-иқтисодчи ва тўқувчилик-трикотаж факультетлари талабаларининг баҳор байрами Наврўзни нишонлашга бағишланган бадиийлаштирилган тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.

Наврўз байрами тантаналарида институт ва факультетлар раҳбарлари, партком аъзолари, хотин-қизлар Совети, Наврўзни нишонлаш комиссияси аъзолари, профессор-ўқитувчилар коллективи, Студентлар шаҳарчаси атрофидаги маҳаллалар вакиллари, шоирлар қатнашдилар. Обиджон Муҳамедов раҳбарлигидаги институт ансамбли ижро этган дилрабо куй ва қўшиқлар байрам файзига янада файз қўшди.

Ўша куни қардош қозоқ, қирғиз, туркман, тожик ва қорақалпоқ халқларининг, шунингдек Афғонистон Республикаси вакилларининг дил сўзлари, қўшиқлари ҳам янгради.

Тантаналар давомида талабалар томонидан дастурхон ёзилди. Баҳор кўкатларидан тайёрланган таомлар, турли ширинликлар конкурси ўтказилди.

И. ҲАЙИТОВ,
тарих фанлари кандидати, КПСС тарихи кафедраси доценти, институт кўпнусхали «Тўқимачи» газетаси редактори.

Маҳаллада тантана

Акмал Икромов районидаги «Оқтепа», «Кўкча» ҳамда «Иқтисод» маҳаллаларида Наврўзни кутиб олишга бағишланган йиғилишлар ва тантаналар бўлиб ўтди. Унда ушбу маҳаллаларнинг нуроний отахонлари, табаррук онахонлари бош-қош бўлишди. Қозонларда сумалаклар, тандирларда кўк сомсалар ёпилди. Эрталабдан бошланган бу баҳор байрами кечгача давом этди. Дилрабо куй ва қўшиқлар барчанинг кўнглини шод этди.

Д. ИСЛОМОВА.

⊙ Наврўзи оламга бағишланган материалларни газетанинг 3-саҳифасида ўқийсиз.

Об-ҳаво ва саломатлик

21 МАРТДАН 26 МАРТГАЧА

Ўзбекистон ССР Гидрометеорология марказининг маълумотларига кўра шу ҳафтанинг бошларида ёғингарчиликсиз иссиқ кунлар сақланиб туради. Кечаси 4—9, кундузи 17—20 даража иссиқ бўлади. Ҳафтанинг ўрталарида жанубдан циклонларнинг, сўнгра иттифоқимизнинг Европа территориясидан совуқ ҳаво оқимининг кириб келиши кутилади. Натижада об-ҳаво ўзгаради. Ёмғир ёғиб, қорга айланиши мумкин. Ҳарорат пасаяди. Кечаси 0—5 даража совуқ, кундузи 2—7 даража иссиқ бўлади. Ҳафтанинг охирига бориб ёғингарчилик тўхтайди. Ҳаво ҳарорати яна кўтарила бошлайди.

Ҳафтанинг ўртача ҳарорати кўп йиллик нормадан салқин келиши кутилади.

Н. А. Семашко номидаги реабилитация ва жисмоний терапия илмий-тадқиқот институтининг медик об-ҳаво маълумотлари ва об-ҳаво таъсирининг олдини олиш маркази мутахассисларининг фикрига қараганда об-ҳавонинг кескин ўзгариши, ёғингарчиликлар, атмосфера босимининг кескин тебранишлари, ҳаво ҳароратининг пасайиши нохуш иқлимга хос спастик таъсир ўтказади. Бундай вазиятда об-ҳаво ўзгаришларига таъсирчан барча группадаги беморлар устидан медицина назоратини кучайтириш лозим бўлади. Бунда юракнинг ишемик хасталиги, қон-томирлар ва бош миянинг яллиғланиш хасталиклари, ўпка хасталиклари бўлган беморларга айниқса эътибор бериш керак.

Бундай об-ҳаво шароитлари учун асабийлашиш, уйқусизлик, бош оғриғи, юрак ва бўғинларда оғриқ пайдо бўлиши характерлидир. Жароҳатланган ички органларда спастик характердаги оғриқ пайдо бўлиши, нафас олиш қийинлашиши мумкин. Бўғин хасталиклари, ревматоидли полиартрит ва подагра хасталиги бўлган беморлар оғриқ сезишади. Қон босими бўлган беморларнинг қон босими кўтарилади.

Юрак-қон томир хасталиклари бўлган беморлар профилактика мақсадида даволовчи врачга мурожаат этишлари, уларнинг тавсияси билан қон босимини мўътадиллаштирувчи ва оғриқни қолдирувчи дори-дармонларни қабул қилишлари керак. Бўғин ва периферик асаб системаси хасталиклари бўлган беморлар тегишли комбинацияларда оғриқни қолдирувчи препаратларни қабул қилишлари лозим.

Об-ҳаво ўзгаришларига таъсирчан барча беморларга антивазоспастин препаратини қабул қилиш, оёқни иссиқ ваннага солиш, эрталаб ва кечқурун бош ва бўйин атрофини массаж қилиш тавсия этипади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида

ЖУРНАЛГА—ЯНГИ НОМ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Совет Ўзбекистони санъати» журнали шу ном билан 1978 йилдан буён нашр этилмоқда ва Ўзбекистон ССРнинг санъат соҳасидаги ютуқларини пропаганда қилмоқда, санъатнинг ҳамма турлари ва жанрларидаги муаммоларни, шунингдек эстетик тарбия масалаларини ёритмоқда.

Айни вақтда республикада номи мазкур нашрга ўхшаш бир қанча газета ва журналлар чиқмоқдаки, бу газетхон ва журналхонларни чалғитади ва муайян чалкашлик туғдиради.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бундай қарор қилди:

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Совет Ўзбекистони санъати» журналининг номи ўзгартирилиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Санъат» журнали деб юритилсин.

ИБРАТ ОЛСА АРЗИЙДИ

Маҳалла қувончлари ва ташвишлари

Фурқат номи билан аталувчи маҳалла 1966 йилги Тошкент зилзиласидан кейин бунёд этилган. Замин силкиниши туфайли шаҳар марказидаги бузилган хонадонларга Янги Бешқайрағоч массивидан участка берилганда, дастлаб кўпчилик буни оғриниб қабул қилган эди. Ҳамма ўзи ўрганиб қолган макондан кетишни истамасди. Унинг устига янги массив шаҳардан узоқ бўлса, иш жойи ҳам яқин эмас. Қолаверса, транспорт масаласи ҳам ҳали-вери ҳал бўлмас, деган хавф маҳалла аҳлини ташвишга солар эди.

— Бугун ўша кезда нолиганлар бу ерга кўчиб келишганига асло афсус қилишмайди, — дейди маҳалла комитетининг раиси Собиржон Носиров. — Кейинги вақтда аҳолининг талаб ва эҳтиёжини ўрганишга катта эътибор беряпмиз. Амалга оширилаётган барча тадбирларда маҳалла аҳли фаол иштирок этаётир. Шунингдек, Акмал Икромов район Совети ижроия комитети раҳбарларининг амалий ёрдами катта бўлмоқда...

Кўп вақт бухгалтерлик хизматида меҳнат қилган ва айни дамда қарилик гаштини сураётган коммунист С. Носиров ўз ишини муаммоларни ўрганишдан бошлади. Энг муҳими, у маҳалла фаолиятига таяниб иш кўриши кераклигини англади. Долзарб масалалар бўйича комиссия тузилди. Уларга ишни пухта биладиган, кўпчилик ўртасида ҳурмат ва эътибор қозонган кишилар бошлиқ қилиб қўйилди. Маҳалладаги ўртоқлик судига тажрибали юрист, кўп йиллар халқ судьяси бўлиб ишлаган Ҳаким Жўраев раис этиб сайланди.

Бугунги кунда маҳаллада истиқомат қилаётган 500 дан ортиқ хонадоннинг ўзига яраша ташвиш ва қувончлари бор. Айрим одамлар ҳар гал ҳам ўз дардларини ошкор қилишмайди. Буни ўз вақтида англамаса оғир оқибатларга олиб келиши мумкин. Шу боис ҳар бир хонадонда юз бераётган воқеа хоҳ қувончли бўлсин, хоҳ ташвишли бўлсин эътиборда турмоғи даркор.

— Ҳозиргина «Мардлик» кўчасида яшовчи оила можаросини ўрганиб келдик, — дейди С. Носиров, — тотув турмуш масаласи — мураккаб. Қолаверса, иккинчи бор оила қуриш ундан ҳам оғир. Бизга мурожаат қилган йигит хотини билан ўзаро муносабати ёмонлигидан нолиб қолди. Масалани атрофлича ўргандик. Ҳар икки томонда ҳам айб бор. Уларни муросага келтиришга уриниб кўрдик. Аммо натижа чиқмайдиганга ўхшайди.

Шамсия кўчасидаги 44-уйда яшовчи қизимиз қўшни Ульянов маҳалласига турмушга чиқувди. Рости, бу оила анча алғов-далғов бўлди. Келин куёв билан чиқишмай, бот-бот уйига келиб қоларди. Бундан маҳалла аҳли анча ташвишга туша бошлади. Ёшлар билан алоҳида суҳбат ўтказдик. Бу масалага ҳар икки маҳалла қарияларини ишга солдик. Мана, ҳаммаси ўз ўрнига тушиб кетди. Ҳозир бу ёш оиланинг икки фарзанди бор.

Йўл азобидан ёмони йўқ. Маҳаллада янги иморатларнинг қад кўтарганига 20 йилдан кўпроқ вақт ўтса ҳам кўчалар номига тартибга солинган эди. Ҳар йилги ёғин-сочинли кунларда ёшу қари йўлнинг носозлигидан нолишарди. Аммо натижа бўлмади. С. Носиров бошлиқ активлар бу масалани атрофлича ўрганиб чиқишди ва кўчаларни асфальтлаш кераклигини таъкидлашди. Улар бу борада район Совети ижроия комитетига мурожаат қилишди. Шаҳар Советининг депутати, «Узглавводстрой»га қарашли автотранспорт корхонасининг бош директори Баҳодир Алимов ҳам ўз сайловчиларининг арзларига қулоқ солди. Депутат ва фаолларнинг бир ёқадан бош чиқариб қилган ҳаракати туфайли қарийб 10 минг квадрат метр йўл капитал ремонт қилинди, 3 минг гектар майдон жорий созланди.

Маҳалла шаҳар марказидан анча олисроқ. Бу эса ишга қатнаш борасида бир қатор қийинчиликларни келтириб чиқармоқда. Шу боис активларнинг тинимсиз ҳаракати билан 3 та автобус маршрути очилди. Олой бозоридан массивгача 14-маршрутли такси юради. Аммо бу маршрутда қатновчи микроавтобуснинг хизмати аҳолини қониқтирмаяпти. Ёки бўлмаса 46-автобуснинг маршрутини узайтиришга ҳамма нарса тахт.

Маҳаллада қутлуғ саналарни нишонлаш яхши йўлга қўйилган. Айниқса, ҳовли ва никоҳ тўйлари, фарзанд кўриш, ҳарбий хизматга кузатиш, кутиб олиш маросимлари саранжом-саришта ва ортиқча харажатсиз ўтказилади. Яқинда Файзиевлар оила қурганлигининг 25 йиллиги, Мамат Комиловнинг эса 60 ёшга тўлиши нишонланиб, уларга қалб сўзлари изҳор қилинди.

— Эртадан кечгача ишласа ҳам юмуш топилади,— дейди Собиржон ака, — биз ундан асло нолимаймиз. Халқ бизни шунга сайлаб қўйган. Кимдир эл ташвиши билан яшаши керак-ку! Ҳаммамиз кимгадир суяниб, кимдандир мадад кутамиз. Кўпдан қуён қочиб қутилмайди деганларидек, маҳалла аҳли бош қўшган ҳар қандай оғир юмуш ҳам тез ва соз кўчади.

У. ҚОДИРОВ,
И. УСМОНОВ.

Сизга қандай хизмат кўрсатишяпти?

Савдога тушлик керакми

ёки шаҳар магазинлари иш режими ҳақида

Шаҳар кўчаларини айланар экансиз, тушлик пайтида қаёққадир шошиб кетаётган кишиларни учратасиз. Уларнинг анчаси озиқ-овқат магазинларига тушлик вақтидан фойдаланиб, кундалик харид қилиш учун шошишади.

Бундан роппа-роса олти йил муқаддам СССР Министрлар Совети аҳолига хизмат кўрсатишда банд бўлган корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг иш режимини тартибга солиш билан боғлиқ масалалар бўйича қарор қабул қилган эди. Халқ депутатлари шаҳар ва район Советларига маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ишининг куни ва соатларини меҳнаткашлар учун қулай бўладиган қилиб чиқиш таклиф этилган эди.

⊙ Анчагина шаҳар ва районларда кўпчилик магазинлар, устахоналар, ательелар, поликлиникалар, уй-жойлардан фойдаланиш ташкилотлари меҳнаткашларнинг асосий қисми ишлаб чиқаришда банд бўлган соатларда ишламоқда. Одамлар шахсий масалаларни ҳал этиш учун тез-тез ишдан жавоб сўрашга, маъмуриятнинг ижозати билан отпуска олишга, баъзан эса белгилаб қўйилган меҳнат тартибини ҳам бузишга мажбур бўлмоқдалар.

(СССР Министрлар Советининг «Аҳолига хизмат қилувчи корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг иш режимини тартибга солиш билан боғлиқ бўлган масалалар тўғрисида»ги қароридан).

Шундан сўнг шаҳримиздаги кўпгина савдо, маиший хизмат кўрсатиш корхоналари, болалар муассасалари янгича иш режимига ўтиб ишлай бошлаган эдилар. Уларнинг бир қисми аҳолига соат 8.00 дан 20—21.00 гача, шунингдек, якшанба кунлари ҳам хизмат қилишга ўтишганди. Кечасию-кундузи очиқ бўладиган савдо ва маиший хизмат кўрсатиш муассасаларининг ҳам миқдори ортганди. Албатта, буларнинг ҳаммаси шахсий масалаларни ишдан қолмай, ишга кечикмай, прогул қилмай, меҳнаткашлар учун қулай пайтда ҳал этиш имконини берган эди. Айниқса, савдо корхоналарининг иш режимини такомиллаштириш ҳисобига хизмат кўрсатиш маданияти яхшиланади, аҳолининг эса қимматли вақти юқорида келтирганимиздек, К. Маркс таъбири билан айтганда, энг катта бойлиги тежалади.

Хўш, бугунги кунда шаҳримизда аҳвол қандай? Ана шу белгиланган тартиб-қоидаларга ҳамон риоя қилиняптими?

Бу саволга жавоб излашдан олдин бир мунча тарихий чекиниш қиламиз. Мазкур қарор эълон қилингандан сўнг шаҳримиздаги бир қатор савдо корхоналарининг коллективлари ташаббус билан чиқишиб, ўз иш соатларини узайтиришга қарор қилишганди. Жумладан, «Чилонзор» савдо маркази, «Фрунзе» савдо маркази, 1 Май кўчасидаги «Болалар дунёси» фирмасининг 1 ва 2-филиали янги тартибда ишлашга ўтган эди. Улар соат 9 дан 21 га қадар ишлашади. Пушкин кўчасидаги 7, 13, Ўзбекистон кўчасидаги 22, Шота Руставели кўчасидаги 36-уйда жойлашган 27, Катта Олмазор кўчасидаги 9, Юнусобод массивидаги 11-универсал магазинлари харидорларнинг манфаатларидан келиб чиқиб, иш вақтини икки соат узайтиришга қарор қилишганди. Бу магазинлар соат 8 дан 22 га қадар ишлашга киришганди.

⊙ Иш шундай ташкил этилсинки, совет кишиларининг талаб ва эҳтиёжлари уларнинг ишлаб чиқариш фаолиятига зарар бермайдиган тарзда тўлиқроқ ва яхшироқ қондириладиган бўлсин.

(СССР Министрлар Советининг «Аҳолига хизмат қилувчи корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг иш режимини тартибга солиш билан боғлиқ бўлган масалалар тўғрисида»ги қароридан).

Бироқ, бизнинг кузатишларимизга қараганда, кўпчилик кундалик харидни иш вақтидан—тушликдан фойдаланиб қилар экан. Бу албатта ишлаб чиқаришга зарар. Айниқса, 7 март куни шаҳримиздаги озиқ-овқат магазинларини айланганимизда, бунга яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. «Тошкент» гастрономи соат 8 дан 22 гача ишлайди. 15 дан — 16 гача тушлик қилади. Торт сотилаётган бўлимда навбатда турганларнинг адоғи йўқ эди. Борйўғи икки сотувчи хизмат қилаяпти. Ёнидаги бўлимда эса харидор йўқлигидан беш нафар сотувчи бўш турибди. Мана шундай вақтда сотувчиларнинг ишини мувофиқлаштириш, тирбанд навбатларга ўрин қолдирмаслик наҳотки мумкин бўлмаса? Навбатда турган харидорлардан ҳозир қаерда бўлишингиз керак, деб сўраганимизда **«Ишда»** деб жавоб беришди. Тўғри, 7 март қисқа иш куни бўлишига қарамай магазин одамлар билан гавжум эди. Уларнинг кўпчилиги соат 13 дан 14 гача харид қилишга келишган эди. Демак, гастрономнинг 15 дан 16 гача тушлик қилиши аҳоли учун бир мунча қулайлик туғдиради. Бироқ, ана шу тушликнинг ўзи керакмикан? Навбатда турган харидорлар бу саволимизга «Кеpакмас» деб жавоб қилишди. Демак, бу ҳақда ўйлаб кўриш керак. **Балки магазин ишини бошқа бир фойдали график асосида ташкил этиш мумкин бўлар.**

— Торт учун навбатда турганимга ярим соатдан ошди, — дейди ўзини Маҳбуба Ҳамроева деб таништирган аёл. — Бетоблигимга қарамай, байрам учун ул-бул нарса харид қилмоқчи эдим. Магазинларнинг бири очиқ, бири ёпиқ. Буларнинг тушлик вақтига ҳам тушуниб бўлмайди...

Энди ана шу магазиннинг тушлик пайтини мантиқан ўйлаб кўрайлик. Айтайлик, сотувчи ишга роппа-роса соат 8.00 да келди. Пештахта ортида туриб ишлади. Соат 15.00 ҳам бўлди дейлик. Наҳотки, шунча вақт у тушликсиз ишласа? Ким унга бу вақт орасида тушлик қилмади, деб кафолат бера олади?! **Бундан чиқди тушлик номигагина бўлиб қоляпти-ку? Шундай эмасми?**

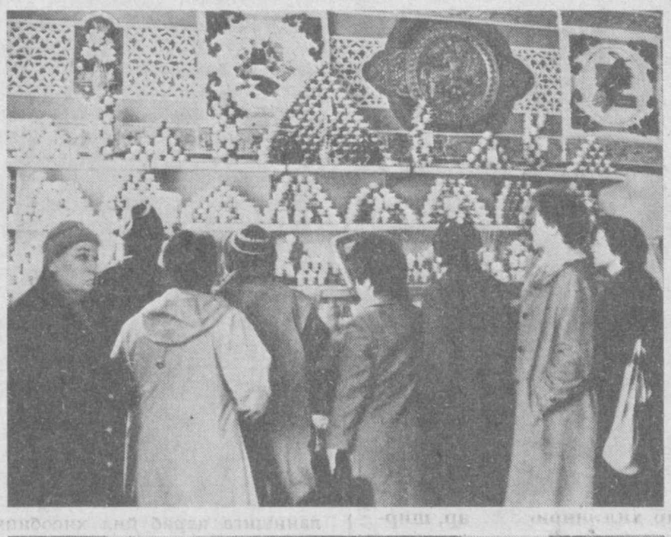

— Магазинимизда асосан соат 16 дан кейин харидорлар кўпаяди, — дея изоҳ берди гастроном директори ўринбосари Анвар Комилов. — Одамлар, пенсионерлар соатлаб навбатда туриб қолишади. Олинган гўшт маҳсулотларини асосан соат 16 дан кейин пештахтага чиқарамиз. Эрталаб чиқарсак ишчи ва хизматчилар бу маҳсулотлардан ололмай қолишлари мумкин...

Бу фикрга юз фоиз қўшилиб бўлмайди. Магазинга келтирилган маҳсулот энг қулай пайтда пештахтадан ўрин олиши шарт эмас. Шундай бўлди ҳам дейлик. Бу ҳолда кечки сменаларда ишловчи ҳамшаҳарларимиз нима қилишади! Пештахтани қуруқ томоша қилиб кетишаверишадими?

Агар редакция почтасига назар ташлайдиган бўлсак, оқшомхонлар ўзларининг кўпгина хатларида нон дўконларини кўпайтиришни, уларнинг иш вақтини узайтиришни ва шунингдек тушликсиз ишлашини талаб этишган. Кўпинча улар ишга жўнаб кетишлари олдидан ҳали магазинларга нонлар келтирилмаган, кечқурун ишдан қайтиб келганларида эса нонлар сотиб бўлинган бўлади. «Бўш қоп тик турмайди». Оч ётиш эса мумкин эмас. Хўш, бундай пайтда нима қилиш керак. **Наҳотки, шаҳарда тунда ишлайдиган магазинларни ташкил этиш мумкин бўлмаса?**

⊙ Зарур бўлган жойларда навбатчи магазинларнинг очилиши, шунингдек аҳолига хизмат қилувчи бошқа корхоналарнинг кечқурунги вақтда ишлаши таъминлансин.

(СССР Министрлар Советининг «Аҳолига хизмат қилувчи корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг иш режимини тартибга солиш билан боғлиқ бўлган масалалар тўғрисида»ги қароридан).

Октябрь районидаги 32-озиқ-овқат магазинига кирганимизда, нон бўлимида 3—4 хил нон маҳсулотлари турган эди, холос.

— Бу ерда қора нон деярли бўлмайди,—деб зорланди шу атрофда истиқомат қилувчи Михаил Камолов. — Баъзан ишдан келиб магазинга чиқсангиз, у ёпилган бўлади. Ваҳоланки, илгари магазин соат 22.00 гача ишларди. Ҳозир эса 20.00 гача ишлайди. **Нега ўшанда ишлаган магазиннинг иш режимини яна икки соатга узайтириш энди мумкин бўлмай қолди?** Ахир кўпчилик ишдан кеч келади. Оиласига у-бу харид қилиб боргиси келади. Наҳотки, аҳолига шундай қулайлик яратиш мумкин бўлмаса? Ахир бу магазин хизмат кўрсатадиган «Марказ—13» ва «Марказ»—14» кварталларида ҳазилакам одам яшамайди.

Ўрни келганда яна шуни айтиб ўтиш керакки, мазкур магазин диабет касалига мубтало бўлган 2295 кишига хизмат кўрсатар экан. Харидорлар эса «Диабет» конфети етишмаслигидан нолишяпти. Чунки шаҳарда атиги тўртта шундай магазин бор экан. Украинадан олинадиган 800 килограмм конфет эса урвоқ ҳам бўлмайди Демак, эҳтиёж бор. Тошкент шаҳар савдо Бош бошқармасидаги мутасадди ўртоқлар бу ҳақда ҳам ўйлаб кўришса ёмон бўлмасди. Магазинда уч яшик «Шампанское»нинг яшириб қўйилганлиги ҳам бизни ажаблантирди. Қизиқ, аччиқ нарса тақсимоти тарозуси бузилгандан кейин, ширин нарса тақсимотини гапирмаса ҳам бўлар экан-да!..

Биринчи номерли «Олмазор» универсал магазини ҳам аҳоли энг гавжум массивга ва бундан ташқари катта йўл устига жойлашган.

— Магазинимиз соат 8 дан 21 гача ишлайди, — дея изоҳ берди унинг директори Эшонхўжа Тошхўжаев. — Магазинимиз коллективи хўжалик ҳисобига ўтиб ишламоқда. Ҳисоб-китоблар очилди. 5, 12, 34, 35, 36-магазинлар бирлаштирилди. **Қисқаси, бригада пудрати методига ўтилса, тушликсиз ишласа бўлади...**

Бу гапга биз ҳам қўшиламиз. Айни қайта қуриш даврида кўпгина савдо корхоналарининг хўжалик ҳисобига ўтиб ишлаётгани сир эмас. Янги усул ўз самарасини бераяпти. Магазин залидаги харидорларнинг кўпчилиги **ишни сирғалувчан график асосида ташкил этган маъқул,** деган фикрни билдиришди. Бу гапда жон бор. Шунда тушликка ўрин қолмайди.

Кези келганда яна бир нарсани айтиб ўтиш жоизки, энди қурилажак озиқ-овқат магазинларининг жойлашуви тўғрисида ҳам жиддийроқ ўйлашга тўғри келади. Биз комплекс микрорайон, квартал қурилиши ҳақида кўп гапирамиз. Аммо бунга доимо тўла риоя қилинавермайди. Маданий-маиший объектлар, айниқса савдо шохобчалари энг сўнгги планда, аҳолининг узлуксиз илтимосларидан кейин (агар бўш жой — ер қолган бўлса) қурилади. Бўлмаса тўғри келган жойга «прописка» қилинади. **Бизнингча, озиқ-овқат магазинларини аҳоли учун қулай — сергавжум, сераҳоли жойларга қуриш керак.**

⊙ Хизмат соҳасида ишнинг ёмон ташкил этилганлиги ва келувчиларга эътиборсизлик билан қараш оқибатида меҳнаткашларнинг кўп вақти бекор ўтмоқда.

(СССР Министрлар Советининг «Аҳолига хизмат қилувчи корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг иш режимини тартибга солиш билан боғлиқ бўлган масалалар тўғрисида»ги қароридан).

Афсуски, ҳали бир буханка нон учун беш-олти чақирим йўл босаётган ҳамшаҳарларимиз йўқ эмас. Савдо корхоналари раҳбарлари кўпинча савдо майдончалари етишмайди, деб нолишади. Аммо шундай, ҳайҳотдай савдо магазинлари борки, пештахталари бўм-бўш ётади. Товар йўқлигидан бир хил балиқ консервалари, яхна ичимликлар ва бошқа ўтмас матоҳлар қалаштириб ташланади. Энг аввало ана шу дўконларни аҳоли учун биринчи навбатда зарур бўлган товарлар билан таъминлаш тўғрисида қайғуриш лозим. Тўғри, кейинги пайтда ишчи ва хизматчиларга қулайлик бўлсин деб, йирик корхоналар қошида озиқ-овқат магазинлари очилмоқда. Аммо улар аҳолини зарур товарлар билан таъминлай олмаяптилар. Пировард натижада мазкур корхоналарнинг ишчи ва хизматчилари иш вақтидан чегириб, магазинма-магазин югуришмоқда. Қайта қуриш ҳар биримиздан ўз иш жойимизда юксак унум билан ишлашни тақозо этаётган бир пайтда бундай фактлар билан мутлақо келишиб бўлмайди. Савдо корхоналари томонидан аҳолини етарли озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, юксак намунали савдо хизмати кўрсатиш бу инсон омилини яна бир карра ошириш демакдир.

— Мени умуман савдо ишлари қониқтирмайди, — деди «Олмазор» универсал магазинидаги харидор, шаҳар тиш даволаш поликлиникаси ходими Любовь Тузева. — Бугун иккинчи сменага ишга боришим керак. Болаларимни ташлаб, у-бу харид қилай, деб чиққан эдим. Гўшт, колбаса тополмай қайтиб кетаяпман...

— Баъзи магазинларга кирсангиз, кассага пул тўлаш учун ярим соатлаб туриб қоласиз. Беш—олтита касса бўла туриб атиги битта—иккитаси ишлайди. Мана бу ерда ҳам худди шундай. «Олмазор» универсамида соат 13 дан 14 гача ва 18 дан кейин кассалар яхши ишламайди. Мен шу ерда, универсамнинг рўпарасида — Тошкент метрополитенида ишлайман. Кўпинча бу ерга харид қилгани чиқиб тураман. Мавжуд олтита кассадан иккитаси ишлайди, холос...

Хуллас, аҳолига хизмат кўрсатишни янада яхшилаш ва иш вақтининг бекор ўтишини қисқартириш мақсадида Тошкент шаҳар савдо Бош бошқармасидаги мутасадди ўртоқлар савдо дўконларининг иш режимларини мувофиқлаштириш тўғрисида яна бир карра ўйлаб кўрсалар фойдадан ҳоли бўлмайди. Бундан харидорлар ҳам, меҳнат коллективлари ҳам наф кўришади, холос. Энг муҳими— магазинларда навбатга турмай, вақтларини тежаш имконига эга бўладилар.

Фурсатдан фойдаланиб, оқшомхонларга мурожаат қилмоқчимиз: сизни шаҳар савдо дўконларининг иш режими қониқтирадими? Ўйлаймизки, бу саволга савдо ходимлари ҳам бефарқ қарамайдилар. Улар ҳам ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирадилар, деган умиддамиз.

«Тошкент оқшоми» рейд бригадаси—
Т. ТОШЕВ, Р. АҲМАДАЛИЕВ, Ф. ҲУСАНОВА.

СУРАТЛАРДА: Бешёғочдаги 17-гастрономда навбат кутишлар; «Тошкент» гастрономида торт олиш учун ғоят сабр-тоқатли бўлишга тўғри келади.

Т. Каримов фотолари.

Рус тилини ўрганамиз

Тўққизинчи сабоқ

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари редакцияси ҳузуридаги миллий муносабатлар ва тил муаммолари совети аъзоси, профессор Алибек РУСТАМОВ таҳрири остида

ТАЛАФФУЗ. Ўтган сабоқларда унли фонемалардан «а» ва «о» нинг талаффузи ҳамда я ва ё ҳарфларининг ўқилишини билиб олдик. Энди е ва э ҳарфлари билан ифодаланадиган «э» фонемаси билан танишамиз. Е ҳарфи «йэ»ни, яъни икки — «й» ва «э» товушларини ҳамда ингичка ундошдан кейинги «э» товушини ва олдинги ундошнинг ингичкалигини билдириши мумкин. Масалан, есть (бор) деганда е ҳарфи «йэ» деб талаффуз қилинади. Мел (бўр) деганда е ҳарфи «э» товушини ва «м» товушининг ингичкалигини билдиради.

«Э» фонемаси урғули бўғин олдидаги бўғинда қалин ундошдан сўнг «ы» ва ингичка ундошдан сўнг «ı» деб айтилади:

жена (жына) — хотин (эрга нисбатан)
цена (цына) — нарх. баҳо
шестой (шыстой) — олтинчи
весна (висна) — баҳор.

Ўзга бўғинларда қалин ундошдан сўнг «ъ», ингичка ундошдан сўнг «ь» каби айтилади:

жеребец (жърибец) — айғир
тише (тишъ) — жим, секин

Сўз бошида урғусиз ўринда «и» сингари талаффуз қилинади:

экология (икалогийь) — муҳитшунослик
экономия (икономийь) — тежаш

КЎПЛИК. Ўтган сабоқларда рус тилидаги кўпликнинг бир неча шаклини кўрдик. Кўпликнинг яна қуйидаги шакллари бор:

Сўз тугамаси е ҳарфи билан ифодаланиб, «ь» деб айтилса, унинг кўплиги я ҳарфи билан ёзилиб, урғули бўлган ҳолда «а» деб талаффуз қилинади:

поле — поля (дала, далалар).
море — моря (денгиз, денгизлар).

Охири «мя» деб ёзилиб, «мь» деб айтиладиган сўзларнинг баъзиларининг кўплигида тугама, яъни я (ь) «ена» (талаффузи «ина») га айланади:

имя — имена (ном, номлар)
знамя — знамена (байроқ, байроқлар)
племя — племена (қабила, қабилалар)

Баъзи «вымя» (елин), «темя» (фарқ — бош тепаси) каби сўзлар кўпликда ишлатилмайди.

Бир неча сўзда «ъ» деб айтиладиган «о» тугамаси кўпликда «еса» (талаффузи «иса»)га айланади:

чудо — чудеса (мўъжиза, мўъжизалар)
небо — небеса (осмон, осмонлар)

Баъзи сўзларда «анин (янин)», «ане (яне)»га айланади:

гражданин — граждане (элдош, элдошлар)
крестьянин — крестьяне (деҳқон, деҳқонлар)

Айрим сўзларда «ин»—«ева» ёки «а»ёҳуд «ы» га айланади:

хозяин — хозяева (хўжайин, хўжайинлар)
господин — господа (жаноб, жаноблар)
татарин — татары (татар, татарлар)

Баъзан «онок(ёнок)» кўпликда «ата (ята)» бўлади:

ребенок — ребята (бола, болалар)
теленок — телята (бузоқ, бузоқлар)

Баъзи сўзларнинг кўплиги маъно тақозоси билан икки хил бўлиши мумкин. Масалан, барг маъносидаги «лист» сўзининг кўплиги «листья», варақ маъносидаги «лист»нинг кўплиги «листы» бўлади. «Кофе, «кафе» сингари турланмайдиган сўзларнинг кўплиги ҳам бўлмайди. «Ножницы» (қайчи) ва «деньги» (пул) сингари кўпликдаги сўзларнинг бирлиги йўқ.

Ўзбек тилида «—лик» ёки «—ият» жамлик ёки кўплик сийғасини ясамайди. Аммо араб тилида кўпликнинг бу рус тилидагидек тури мавжуд. Масалан, «афанди» (жаноб) сўзининг кўплиги «афандия (т)» бўлади. Лекин туркий тилларда, жумладан, ўзбекчада мавҳумлик билан кўплик бир шаклга эга эмас.

Рус тилига хос хусусиятлардан яна бири шуки, бирор нарса бир қанча қисмдан ёки алоҳида бўлаклардан иборат бўлса, баъзан унга нисбатан сўзнинг кўплик формаси ишлатилади. Масалан, шимни, унинг почаларини назарга олган ҳолда «брюки» деб атайдилар. Шахматни унинг доналарининг кўплигини эътиборга олиб, «шахматы» деб юритадилар.

ТАРИХИЙ МАЪЛУМОТ. Тилларнинг бир шажара (ёки оила)га мансублигини тилдаги далиллар билан текширганда муқояса услубидан фойдаланилади. Муқоясадан тарихий хулоса чиқариш учун унинг натижаларига замон нуқтаи назаридан ҳам қаралади.

Муқоясадан бир-бирига яқин қардош тилларни ўрганишни енгиллаштириш учун ҳам, бир-биридан йироқлашганларининг қардошлигини аниқлаш учун ҳам фойдаланилади. Ўзбек тилини билган кишига қипчоқ гуруҳига мансуб тилларни ўрганишда мазкур тиллардаги кўплаб сўзларни бир қоида билан ўргатиш мумкин. Ўзбек тилидаги сўз охиридаги «ғ» қипчоқ тилларидаги «в»га муодилдир, дейилса, ўрганувчи «тов», «сов», «бов» каби сўзларнинг «тоғ», «соғ», «боғ» сўзларининг айнан ўзи эканлигини англайди.

Муқоясадан мақсад қардошликни ва тарихни аниқлаш бўлганда товушнинг ўрни ва тилларда мавжуд бўлган товуш ўзгаришлари ҳисобга олинади. Товушнинг ўрни ёки мақоми ёхуд позицияси сўз боши, охири ва ўртаси ҳамда қандай товушлар билан ёнма-ён келиши билан белгиланади.

Компьютер шарофати

Билим даргоҳимизда таълим олаётган ўқувчилар химия, физика ва математика фанларидан чуқур билим олишаяпти. Ҳар бир дарс кўргазмали қуроллар ва техника воситалари ёрдамида ўтаётгани туфайли яхши самара бермоқда. Биргина физика бўйича радиомодель, кинomеханика, фото, «Ёш ихтирочилар» каби тўгараклар ишлаб турибди. Биз республика ва Иттифоқ миқёсидаги олимпиадаларга қатнашамиз. Мактабни муваффақиятли битирганлар олий ўқув юртларига имтиҳонсиз қабул қилинадилар.

Яқинда компьютерлардан фойдаланиб дарс ўта бошладик. Иккита синф 25 та замонавий аппаратлар билан жиҳозланди. Ўқитувчи Қобилжон ака Юсупов олиб бораётган машғулотлар давомида физика, информатика, математикага оид мисол ва масалаларни компьютер ёрдамида тез ва осон ечиш имкониятига эга бўлдик.

Берилган топшириқ бўйича дастлаб программа тузиб чиқамиз. Ўқитувчи синчиклаб текширгач, автоматга буйруқ берилади. Масалан, Кулон қонунига оид масалани 10—15 минутда қийналиб ечардим. Энди машинадан фойдаланиб, икки, ҳатто уч баравар тез ишлаш имкониятига эга бўлдик. Тежалган вақтни эса темани такрорлаб, ўтилган дарсни мустаҳкамлашга сарфлаймиз.

С. САЛИМОВ,

Республика ёш химик, физик ва математиклар мактаб-интернати ўқувчиси.

ЖАҲОН ШАҲАРЛАРИДА

⊙ НЬЮ-ЙОРК. Халқаро ҳамжамият қароргоҳида Марказий Америкадаги муаммолар юзасидан ўтказилган икки кунлик кенгаш ниҳоясига етди. Кенгашда регион муаммоларини сиёсий жиҳатдан бартараф этиш тўғрисидаги битимлар бажарилишини текшириш учун БМТ ишлаб чиққан назорат механизмини вужудга келтириш режалари муҳокама қилинди ва маъқулланди.

Кенгаш тугаши билан Никарагуа делегациясининг бошлиғи, Никарагуа ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари Виктор Уго Тиноко кенгашнинг барча қатнашчилари лойиҳани қўллаб-қувватлаганликларини журналистларга маълум қилди. Лотин Америкасидаги беш мамлакат ташқи ишлар министрларининг — Сан-Хоседа бўладиган учрашуви бу борадаги кейинги қадам бўлиши лозим. Учрашувда ана шу режани расмий равишда маъқуллаш ва БМТ кузатувчилари группасини тузиш тўғрисида БМТ бош секретарига хат тайёрлаш керак бўлади. БМТ кузатувчилари группасини тузиш мазкур лойиҳада кўзда тутилган.

⊙ ПАРИЖ. Европа ҳамжамиятлари комиссияси (ЕҲК)нинг раиси Жак Делор Европа иқтисодий ҳамжамияти билан Европадаги социалистик мамлакатлар ўртасида яқинлашув бўлаётганини ёқлаб гапирди.

У Европа парламентининг Страсбург шаҳрида бўлаётган сессиясида сўзга чиқиб, Шарқий Европа давлатлари муайян шарт-шароитларга мувофиқ «Умумий бозор»га кирмаган ҳолда, «у ёки бу шаклда ана шу умумий бозор билан ҳамкорлик қилишлари» мумкин, деган фикрни билдирди. Европа иқтисодий ҳамжамияти ижроия органининг раҳбари ҳамжамиятни Европадаги барча давлатлар билан муносабатларни ривожлантиришдан манфаатдорликни билдирувчи сиёсий ҳаракатларни такомиллаштиришга даъват этди.

⊙ БОГОТА. Мамлакат хавфсизлиги бошқармасининг бошлиғи, бригада генерали Мигель Маса Маркес Колумбияда ўта ўнг террорчи гуруҳлар кескин кўпаяётгани муносабати билан чуқур ташвиш билдирди. У маҳаллий радиостанция мухбири билан суҳбатда наркотик моддалар билан савдо қилувчиларнинг корчалонлари шундай гуруҳлар ташкил топиши ва фаолият кўрсатиши учун уларни пул билан бевосита таъминлашга алоқадор эканликларини кўрсатиб ўтди. Расмий маълумотларга қараганда, ҳозир 140 тадан кўпроқ шундай гуруҳ бор. Маса Маркеснинг қўтиришича, ҳозирги вақтда Колумбиянинг тўртта департаментида бошқарма бошлиқлари тараққийпарвар арбоблар, сўл кучлар ватанпарварлик иттифоқи уюшмаси (бу уюшмага жумладан, Колумбия Компартияси ҳам киради) вакилларини жазолашда фойдаланилаётган ёлланма қотилларни тайёрлаш марказларини аниқлаш ва улар фаолиятининг пайини қирқиш юзасидан операция ўтказмоқдалар.

Марҳабо, Наврўзи олам!

Халқ ардоғидаги шодиёна

Халқаро Фирдавсий мукофоти лауреати, профессор Шоислом ШОМУҲАМЕДОВ билан суҳбат

Бинафшалар қор остидан чиқиб, иффатли қизлардек латофат ила табассум қилдилар.

Баҳор сепини ёйиб оламга кўз-кўз қилмоқда: ўрик ва олча, гилос ва олхўри, кўксултон ва шафтоли дарахтлари бир даста гулга айланиб атрофни муаттар қилишга шайланмоқдалар. Бу атир исини узоқ-узоқлардан димоғига олган боларилар учиб келиб, дарахт гуллари ва дала чечаклари атрофида парвона бўла бошладилар.

Баҳор келди. Кеча ва кундуз орасидаги кураш маромига етди. Мана уларнинг кучи тенг келди: Наврўзи олам эшик қоқяпти.

— Шонслом ака, дастлаб сизни Наврўзи олам билан муборакбод этишга ижозат беринг.

— Раҳмат. Барчага бўлсин шу қутловимиз!

— Наврўзнинг ўзига яраша тарихи, босиб ўтган йўли ва ниҳоят тақдири бор, албатта. Суҳбатимизни шу хусусдаги сўз билан бошласак...

Дили ҳасад тўла ичи қоралар,
Доим туҳмат ила покни қоралар.
Шип бурчига оппоқ пахта илиб кўр,
Шамдондан барча ис шунга ўралар.

Мен Наврўз ҳақида ўйласам Мирзо Бедилнинг шу рубоийси эсимга тушади. Зеро ёруғ ва покиза байрамимиз Наврўз ҳам ўзининг неча минг йиллик тарихида кўп қоралашларга дучор бўлиб келди. Аммо барчасидан ғолиб чиқди. Чунки у баҳор байрами. Янгиланиш, қайта кучга тўлиш, қудрат касб этиш ва шу билан чинакам халқ мулки, халқ ардоғидаги байрамдир.

Қадим халқ байрамларини тиклаш ва ривожлантириш ҳақидаги ҳукумат қарорини мамнуният билан ўқир эканман, олтмишинчи йиллар бошида халқ орасида ҳеч вақт завол билмаган; аммо расмий байрам қилишга йўл қўйилмай келаётган Наврўзни қайта тиклаш, унга расмий тус бериш қандай ўтганлигини эсладим.

Наврўз халқ орасида байрам қилинса ҳам расмий тан олинмас, у диний байрамлар сирасига киритиб тақиқлаб қўйилган эди.

Олтмишинчи йилларнинг бошлари эди. «Совет Ўзбекистони» газетаси қошида одоб-ахлоқ совети тузилган бўлиб, унга марҳум академик Қори Ниёзий раҳбарлик қилар эдилар.

Бир куни у киши бизларни — Совет аъзоларини йиғиб:

— Наврўз байрамини биласизларми? У халқ байрами, баҳор ва меҳнат шодиёнаси эмасми? Нечун уни диндорлар қўлига топшириб қўйиш керак? Мен гаплашиб келаман, Наврўзни тиклаймиз, — дедилар.

Ҳаммамиз бу гапни маъқул кўрдик. Бироз суҳбатдан кейин менга қараб:

— Сиз ҳам қатнашасиз, газеталарга ёзамиз, телевизор орқали халққа тушунтирамиз, — дедилар.

Бир неча кундан сўнг Наврўз ҳақида телевизорда яхши бир кўрсатув ташкил этдик. Уни устоз Қори Ниёзий олиб бордилар. Наврўзнинг халқ сайли сифатида ўтишлиги, айниқса, деҳқонлар орасида баҳор ва меҳнат байрами, ер ҳайдаш, уруғ қадашдек эзгу ишнинг бошланиш палласи эканлиги, деҳқонлар орасида баҳор ва меҳнат шодиёнаси эканлиги, деҳқонлар чалпаклар пишириб ўзлари тановул этгач, чалпак пиширилган ёғга ҳўкиз шохларини мойлаб, ер ҳайдашга тушиб кетишганлиги ва бошқа хислатлар ҳақида гапирдилар.

Сўнг мен чиқиб Наврўз тарихи ҳақида ҳикоя қилдим, классикларнинг шеърларидан ўқидим. Карим Маҳмудов наврўз таомлари ҳақида сўзлади. Шу тариқа у илк бор байрам қилинган эди.

— Сиз шарқшунос олимсиз. Айтинг-чи, Наврўз байрами шарқ халқларида қай тарзда байрам қилинади?

— Наврўз ҳамма халқларда ҳар хил байрам қилинади. Уларнинг одамлари ҳар хил бўлса ҳам асоси деярли битта.

Эронда наврўзга аталган алоҳида байрам дастурхони тузатилади. Унда номи «С» ёки «Ш» билан бошланадиган етти хил овқат қўйилиши керак, масалан: сабза — кўкатлар, сиб — олма, сам — буса, сир — саримсоқ, сирка, сепану — исириқ ва ҳоказо. Дастурхон ёзилган столга, янги йилда турмушимиз ёрқин бўлсин деб катта кўзгунинг икки ёнига икки шам ёқиб қўядилар, яна косада сув қўйилади. Унда балиқча ёки кўк барг сузиб юриши керак. Яна қатиқ, сут ва бўялган тухумлар қўйилади. Мижози иссиқлар қатиқ ичишади, совуқ мижозлар — сут. Яъни наврўзда шундай қилинса, гўё янги йилда мижозлари меъёрига тушар эмиш.

Наврўзни ҳамма ўз уйида дастурхон атрофида кутиши лозим. Бўлмаса йил бўйи сарсон-саргардон бўлиб юрар эмиш.

Агар янги йилнинг биринчи куни эрта билан уйга эркак киши кириб келса, йил яхшилик келтирар эмиш. Буни олдини олиш учун уйдаги эркак киши эрта азонда кўчага чиқади-да, биринчи бўлиб ўз эшигидан кириб келади. Уйига бегона эркак киришини ҳеч ким истамайди-да!

Кўзгу олдида ёқилган шамлар охиригача ёниб тамом бўлиши керак. Шунда бу хонадон аҳлининг умри узоқ бўлади.

Наврўз бир неча кун давом этади. Одамлар беш кун давомида бир-бириникига боришади, ота-она, катталарни зиёрат қилишади, тангалар улашишади. Меҳмонга паднусда қанд-курс, ҳолвалар, турли ширинликлар тутишади. Ҳамма ерда халқ сайли, ўйин-кулги авжига чиқади.

Мен 1975 йил Наврўз вақтида Эронда бўлган эдим. Бу воқеаларнинг гувоҳи бўлдим. Ўрта Осиёда яшовчи халқларда, жумладан Ўзбекистонда ҳам Наврўз худди шу сингари байрам қилинади. Фақат, унга айрим янгича анъаналар киритилган холос.

— Тантаналар қишлоқ жойларида қандай кечади? Ҳозир ҳам шундай бўлармикан?

— Қишлоқ жойларда Наврўз ерга қўш солиш билан тугайди. Уни форслар «Жуфт баророн» ёки «Кулба каши» дейдилар. Икки ҳўкиз қўшилган қўшга қишлоқнинг энг ҳурматли оқсоқоли (кексаси) қўшчилик қилиб, биринчи омочни ерга қадайди. Сўнг оқсоқол ерга бир неча сиқим дон сепади.

Ўн икки кун ўтгач Наврўзнинг ўн учинчи кунида дала сайиллари бошланади. Шаҳарликлар боғларга, қишлоқликлар даладаштларга, тоғ этакларига чиқишади. Қизлар тиниқ чашма сувларини кўзаларига тўлдириб унга узукларини ташлаб бахтларидан фол очадилар.

Наврўзнинг ҳам «Қорбобоси» бор. У — «Бобо деҳқон», у кўк кийинган нуроний чол образида.

Наврўзни қандай ўтказиш халқнинг кўнглига боғлиқ. Лекин авваллари юқоридагидек бўлиб келган.

— Демак, Наврўз меҳнат, янги кун, яхши ниятлар байрами экан-да!

— Ҳа-да! Ҳаётга, табиатга ишқ муҳаббат натижасида юзага келган Наврўз ислом дини ақидаларига асло тўғри келмайди.

Наврўз деҳқончиликка мосланган Қуёш ҳаракатига қараб тузилган «Шамсий» календарь билан билан ёки қадим Эрон календари билан байрам қилинадиган жуда қадимий халқ байрами.

— Наврўзнинг қачон келиб чиққани ҳақида аниқ бир сўз айта оласизми?

— Наврўз оташпарастлик даврида қонунлаштириб, расмий байрам тусини олган. «Шоҳнома»да эса бу муборак тантана афсонавий шоҳ Жамшид даврида байрам деб эълон қилинганлиги хусусида сўз боради.

Аммо Умар Ҳайём ўзининг «Наврўзнома» китобида мелоддан илгари VI асрда яшаган подшо Куруш даврида Наврўзни байрам қилиш қадимий анъана эканлиги ҳақида гапиради. Кўрдингизми, Наврўз байрами оташпарастлик динидан ҳам олдинроқ пайдо бўлган экан!

Наврўз таомлари ҳам ўзига хос: жағжағ сомса, кўкат чучвараси, ялпиз сомса кабилар. Одатда Наврўздан 15 кун олдин буғдой ёки арпа ўстиришга қўйилади. Унинг майса кўкатидан наврўз кунлари сумалак қилинади. Сумалакни қадим замонларда арпа кўкатидан қилганлар. Бу ҳақда «Наврўзнома»да иккита ривоят бор. Бу ривоятлар Наврўзда сумалак қилиш Одаматодан, яъни жуда қадимдан қолган одатлардан бири эканлигидан далолат қилади. Умар Ҳайём ўз китобида «Ким Наврўзни шоду хуррамлик билан байрам қилса, бутун йил бўйи унинг ҳаёти хуррамликда ўтади», деб ёзади.

Яна бир гап: Наврўз кунига атаб товоқчаларда арпа ёки буғдой ўстириб унинг майсаси билан ҳам гуллар қатори уйларга оро берилган. Одамлар ҳовлиларни, уй атрофларини, ариқларни тозалаб, уйларни оқлаганлар. Шу йўл билан ҳам баҳорни қутлаб, гўё уни уйга таклиф қилишган, кечаси билан шамлар ёқиб янги йилни кутиб олишган, эртасидан ёр-дўстлар бир-бирларини жаннатдек далалар, қирларга чиқиб, табиат оғушига шўнғиб қиш ғуборидан халос бўлишга ундаганлар. Баҳор нашидасини тотиб, қўшиқлар куйлаганлар.

— Наврўзи олам тавсифи ўзга шоирлар ижодидан ҳам кенг ўрин олган...

— Албатта. Алишер Навоийнинг «Фарҳод ва Ширин» достонида, Фирдавсийнинг «Шоҳнома»сида, Рўдакий, Муқимий, Фурқат, замондош адибларимиз Ғафур Ғулом, Ҳамид Олимжон шеърларида дилбар сатрлар бор. Улар ҳақли суратда Наврўзнинг мукаммал таърифи деб аталади, тилдан қўймай ўқилади, куйланади.

— Шоислом ака, Наврўз айёмида, қандай яхши тилаклар айтилса, ҳаммаси рўёбга чиқади, дейишади. Оқшомхонларимизга қандай яхши тилаклар изҳор этмоқчисиз?

— Наврўз фақат гул байрамигина эмас, у аввало меҳнат байрами, улуғ ва яратувчи меҳнат фаслини қутлаш шодиёнаси дедик. «Ҳамал келди, амал келди» дейди халқимиз. Навоий сўзи билан айтганда бу даврда азамат заҳматкаш деҳқонларимиз «Ер ҳайдаб, дон сочадилар, барчага ризқ эшигини очадилар».

Наврўз байрамингиз муборак, улуғ меҳнат аҳли бўлган замондошларим! Кўнглингиз доим баҳор осмонидек мусаффо бўлсин!

Суҳбатни Т. УБАЙДУЛЛАЕВ ёзиб олди.

Шаҳримизнинг қай бир маҳалла ёки кварталига борманг Наврўз байрами шодиёна нишонланаётганлигининг гувоҳи бўласиз. Киров районидаги Фирдавсий номли маҳалла аҳолиси ҳам бу байрамни кенг нишонлади. Унда маҳалла хотин-қизларига атаб алоҳида кеча ҳам ўтказилди. Райондаги А.

Қодирий номли маданият уйининг ҳаваскорлари ранг-баранг концерт программалари билан хушнуд этишди.

СУРАТЛАРДА: маҳаллада Наврўз байрами.

Т. Каримов фотолари.

Дастурхон атрофида

Республикамизда 21 мартдан 21 апрелгача бўлган даврни «Раҳм-шафқат ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ойлиги» деб эълон қилиш, бу муддатда «Хотира куни», «Биринчи пушта», «Биринчи экин», «Дон, майса ва сув куни» тадбирларини, болаларнинг «Бойчечак» байрамини, «Лола сайли» ва бошқа маросимларни ўтказиш Наврўз байрамини яна ҳам сермазмун қилди.

Наврўз байрами одатда оилавий сайил, тематик кеча, оилавий учрашув шаклида ўтказилади. Наврўз байрамининг кундузги тантаналарини кечқурун оила даврасида— дастурхон атрофида қариндош-уруғлар, ёр-биродарлар билан хушчақчақ давом эттириш мумкин.

Байрамда совға улашиш одоб-ахлоқ доирасига кирмайди (гуллар ва китоблар, суратлар бундан мустасно), Наврўз байрамининг энг яхши совғаси — сўздир. «Сўздан улуғроқ, сўздан қимматлироқ совға йўқ бу ёруғ жаҳонда», дейди донишмандлар. Ҳамма байрам шаънига ширин сўз айтиши қандай шавқли!

Байрам дастурхони гуллар, ҳар хил ширинликлар, ширгуруч, сумалак, баҳор кўкатларидан тайёрланган сомса, чучвара, бўғирсоқ, дўлма, патир нонлар, қуруқ мевалардан тайёрланган шарбатлар билан дилни қувонтирадиган, иштаҳани очадиган тарзда чиройли қилиб безатилади.

Белгиланган вақтда дастурхон атрофида ҳамма йиғилиб бўлгач, энг кекса киши ёки оила бошлиғи давра аҳлини ноз-неъматлардан тановул қилиб ўтиришга ундаб, сўз бошлайди. У Наврўз байрамида дийдор кўришиб ўтирганлари, соғ-саломатлик, юртнинг тинч-осойишталиги, замоннинг фаровонлиги ҳақида гапиради.

Момолар эса дастурхондаги таомларнинг қандай пиширилиши ҳақида болаларга гапириб беришлари керак. Боболар эса ўз касб-корлари ҳақида, айниқса, дарахт қандай пайванд қилинади, ток қандай буталади, меваларнинг, кўкатларнинг номлари тўғрисида сўзлайдилар...

Оила даврасидаги байрамда болалар ижодига кенг ўрин берилиши зарур. Улар мактабда байрамга атаб тайёрланган куй ва қўшиқлар, шеърларни ижро этадилар. Катталар болаларни рағбатлантиришлари—баҳор ҳақида ким кўп шеър билиши, рақс тушиши, топишмоқларга жавоб топишини сергаклик билан кузатишлари, уларга ёрдам беришлари керак.

Наврўз байрами оқшомида даврага тўпланганлар самимий муносабатда, бир-бирларига, катта ва кичикка иззат-ҳурматда бўлишлари, хушомадгўйлик, фисқи-фасод, ёлғончилик, гинахонлик, араз каби нохушликлар даврадан ўрин олмаслиги керак. Мабодо илгари баъзи оилалар, кишилар ўртасида бирор «совуқчилик» ўтган бўлса буни унутмоқлари, бир-бирларини кечирмоқлари шарт!

Байрам оқшомида ижро этилган куй ва қўшиқларни, айтилган энг яхши сўзларни магнитофон лентасига ёзиб олиш, коллектив бўлиб расмга тушиш, оила аъзолари қўли билан бажарилган асбоб-анжомлар, амалий санъат намуналари — рўмолча, дўппи, кашта, кийим-кечакларнинг кўргазмасини уюштириш, ҳовлида кўчат ўтказиш, альбом ёки дафтарга байрам тафсилотини ёзиб қўйиш мумкин.

Икки-уч соат хушчақчақликдан сўнг давра кексаси «Келгуси йил баҳорда — Наврўз байрамида ҳам соғ-саломат кўришайлик» деган истак билдиради, у ҳамманинг ишига, ижодига муваффақият тилайди...

Ғулом ҒАФУРОВ,
Тошкент Давлат маданият институти доценти, филология фанлари кандидати.

Баҳорги тенг кунлик

Қадимги ёзма манбаларни ва астрономик объектларнинг археологик қолдиқларини ўрганиш шуни кўрсатадики, ўтмиш астрономлари ўз қурилмалари ёрдамида йил фаслларини, ёритқичлар ўрнини аниқ билганлар. Аждодларимиз Қуёшнинг Ер сатҳидан баландлигига қараб — вақтни, Ернинг ўз ўқи атрофида айланишига қараб—суткани, етти сайёрага нисбатан — ҳафтани, Ой шаклининг ўзгаришига қараб йил бўлаклари — ойларни, Ернинг Қуёш атрофида айланишига қараб йил ҳисобини юритишган.

Астрономияда ҳар бир фаслнинг бошланиши осмон сферасида Қуёшнинг кўринма ҳаракатига қараб аниқланади. Ернинг Қуёш атрофида йиллик ҳаракати оқибатида, гўё Қуёш осмон сферасида ҳаракат қилаётгандек бўлиб туюлади. Қуёшнинг ана шу йиллик кўринма ҳаракати йўли эклиптика деб аталади. Эндиликда осмон экватори билан 23,5 градус бурчак ташкил этиб, икки нуқтада кесишади. Бу осмон сферасининг жанубий ярим шаридан шимолий ярим шарига ўтаётганда ва аксинча, шимолий ярим шардан жанубий ярим шарга ўтаётганда кузатилади. Ўз навбатида Ер айланиш ўқи Ер орбитаси текислигига 66,3 градус бурчак остида қия бўлиб, Қуёш атрофида ҳаракатланганда Ернинг ўқи деярли ўзига параллел ҳаракатланади.

Ернинг орбитаси эллипсдан иборат бўлиб, унинг фокусларидан бирида Қуёш туради. Бунинг натижасида Қуёшнинг йиллик кўринма ҳаракати ҳам нотекисдир. Қуёшнинг эклиптика бўйлаб ҳаракати давомида 20 ёки 21 мартда осмон сферасининг жанубий ярим шаридан шимолий ярим шарига ўтаётганда, Хут юлдуз туркумида осмон экватори билан кесишади. Бу кесишган нуқтаси «тенг кунлик нуқтаси» дейилади, чунки бу пайтда кун билан тун тенг бўлади. Ернинг шимолий ярим шарида баҳор бошланади.

Қуёшнинг 21 ёки 22 июнда эклиптика бўйлаб ҳаракатланиб, унинг энг шимолий нуқтасида бўлиш ҳолатига: «Ёзги Қуёш турғунлиги», дейилади. Бу пайтда шимолий ярим шарда энг узун кун бўлади. 23 сентябрда Сунбула юлдуз туркумида Қуёш осмон экваторини иккинчи марта кесиб, бу гал шимолий ярим шардан жанубий ярим шарга ўтади, шундай қилиб шимолий ярим шарда куз бошланади. Қуёш бу икки тенг кунлик орасидаги масофани 186 суткада босиб ўтади. Эклиптика бўйлаб ҳаракатини давом эттираётган Қуёш 21 ёки 22 декабрда эклиптиканинг энг жанубий нуқтасида бўлади... Бу пайт қишки Қуёш турғунлиги рўй беради ва шимолий ярим шарда энг қисқа кун бўлади. Қуёш 23 сентябрдан қишки Қуёш турғунлиги нуқтаси орқали 176 сутка йўл босиб, баҳорги тенг кунлик нуқтасига етиб келади. Шимолий ярим шарда баҳор бошланади.

Ўрта Осиё ва Яқин Шарқ халқларининг қадимий янги йил ҳисоби Наврўздан бошланган. Бу йил 21 мартда Қуёш баҳорги тенг кунлик нуқтасидан ўтади. Шимолий ярим шарда баҳор — Наврўз бошланади.

Саидбаҳром АЗИЗОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси астрономия институтининг илмий ходими.

Ёш ҳашарчилар. В. Молчаев фотоси.

Хандалар

● ҲОЙ, КИМ БОР?..

— Биласизми дадаси, байрам дастурхонига, биринчисига шўрва, иккинчисига ош, орасида димланган товуқ киритмоқчиман. Мана бу ерда ҳаммаси ҳисоб-китоби билан ёзиб қўйилган, — дея хотин қўлидаги қоғозни эрига тутқазди.

— Қани, ўқиб кўрайлик-чи?

— Қора-ю, қизил икрагача ёзиб чиқдим, ҳаммаси бўлиб 625 сўму... Вой дадаси, сизга нима бўлди?! Узингизни тутинг, байрам арафасида-я! Ҳой, ким бор, ёрдам беринглар?!

● ЭРИ ЙЎҚОЛДИ

— Ўртоқ милиционер, мана уч кундирки, эрим ишга кетганларича уйга қайтиб келмадилар, ишхоналаридаям йўқлар...

— Охирги маротаба кўрганингизда бирон нима демаганмидилар?

— Йўқ, мен онамларга, опамларга ва икки синглимга байрамда совға қилиниши керак бўлган нарсалар рўйхатини кўрсатгандим, индамай чиқиб кетгандилар. Эртага байрам, илтимос, топишга ёрдам берсанглар!

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

Фан—ишлаб чиқаришга

«АҚЛЛИ» МАШИНА

Республика Фанлар академияси «Кибернетика» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг ихтисослашган лойиҳа-конструкторлик бюросида яратилган янгилик компьютер носозликларини тезда аниқлаш, унинг программасидаги хатоларни излаб топишга ёрдам беради. Бу мантиқий анализатор ёрдамида микропроцессор системаларини лойиҳалаш, ишлаб чиқариш, созлаш ва улардан фойдаланиш босқичида мазкур системалар ҳолатини назорат қилиш мумкин.

Янгилик Москвадаги корхоналарнинг бирида жорий этилди. Унинг қўлланиши натижасида электрон системаларни программалар билан таъминлашдаги носозликлар ва хатоларни қидиришга кетадиган вақт ва харажатларни камайтириш имкони туғилди. Мамлакатимизда ягона бўлган бундай анализатор корхонага бир йилда 226 минг сўмлик иқтисодий самара берди. — деб хабар қилди ЎзТАГ мухбири.

Маданият янгиликлари

АДАБИЙ КЕЧА

СССР 50 йиллиги номли Қарши тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнатчилари Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий туғилган кунининг юз йиллигига бағишлаб адабий кеча ўтказишди. Корхона қошидаги кечки мактаб ўқувчилари ва ўқитувчилари ижросида революция жарчисининг шеърларидан намуналар ўқилди. Бадиий ҳаваскорлик тўгаракларининг қатнашчилари — ишчилар Ҳамза асарлари асосида яратилган спектакллардан парчалар намойиш этишди.

Қашқадарё областидаги кўпгина корхоналарнинг клуби саҳналарида шоир юбилейига бағишлаб ана шундай кечалар бўлиб ўтади.

ПРЕМЬЕРАДАН КЕЙИН СУҲБАТ

Самарқанд областидаги 64-махсус мактаб-интернатда «Ўзбектелефильм» студиясида суратга олинган «Сўнгги сароб» ҳужжатли фильмининг премьераси бўлиб ўтди. Мактаб-интернатнинг ўқувчилари ва тарбиячилари картинанинг биринчи томошабинлари бўлишди. Экранда ҳикоя қилинадиган воқеалар мана шу билим даргоҳида содир бўлади.

Ю. Галимов сценарийси асосида суратга олинган режиссёр Б. Аҳмедов фильми ҳозирги жамиятнинг энг ўткир муаммоси — болалар гиёҳвандлиги мавзусига бағишланган. Ҳужжатли фильм марказида — наркотик моддаларни истеъмол қилишга ружу қўйган икки ўсмирнинг тақдири туради. Фақат ўқитувчиларнинг аралашувигина болаларни ўлимдан олиб қолди. Улар ҳозир ўқишмоқда ва аста-секин нормал ҳаётга қайтмоқда.

Ҳужжатли фильм болалар тақдирига жамиятнинг жавобгарлиги муаммосини кўтариб чиқиб, турли ташкилотлар ва мансабдор шахсларнинг «қийин» ўсмирлар тақдирига бепарволигини фош қилади.

Фильм қаҳрамонларининг кейинги ҳаёти қандай бўлади! Жамият ёшлардан бир қисмининг «бангидеволикка» интилишига барҳам бериши учун нима қилиши керак! Ҳужжатли фильм ижодкорлари билан учрашувда шу ҳақда гап борди. Интернат ходимлари ўз муаммолари, фикр-мулоҳазалари ва таклифларини айтдилар.

ЁШЛАР КЎРГАЗМАСИ

Бухоро Давлат тарих-архитектура музей-қўриқхонаси санъат музейида уч нафар ёш рассомнинг ижодий кўргазмаси очилди.

СССР Рассомлар союзининг аъзоси Баҳодир Саломов ўз асарлари билан таништирди. Унинг асарларининг асосий мавзуи—кўҳна шаҳарнинг тарихи ва маданиятига оид ёдгорликлар ҳамда қадимги урф-одатлардир. Ҳайкалтарош Туркман Эсоновнинг «Оқсоқол», «Ташналик», «Подачи бола» асарлари қувноқлиги ва оптимизми билан ажралиб туради. Экспонатлар орасидан ёш уста кулол Файзулла Ғайбуллаевнинг ҳам буюмлари жой олган. Унинг «Наврўз» деб умумий ном билан аталувчи туркум ишлари баҳор байрамининг ранг-баранглигини ўзида мужассамлагандек.

—Кўргазманинг асосий мақсади — асрлар оша бизгача етиб келган, ҳозирги замон рассомлари асарларида ўз ифодасини топган ўлканинг тарихи, унинг қадимги анъаналари ҳақида ҳикоя қилиб беришдир, — дейди музей илмий ходими О. Ҳотамов. — Яқин кунлар ичида бизда яна битта кўргазма очилади. Кўргазмада қадимги сўғднинг антиқа заргарлик санъати намойиш этилади.

(ЎзТАГ).

Реклама ва эълонлар

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги
Ўзбекистон ССР Мебель саноати министрлиги
ҳузуридаги

27-ШАҲАР ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги мутахассисликлар бўйича

1989-1990 ўқув йили учун

қабул эълон қилади

ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ ПРОФИЛДАГИ ДУРАДГОР-СТАНОКЧИ. **Ўқиш муддати 1 йил.**

БАДИИЙ ВА МОДЕЛЛИ МЕБЕЛЧИ-ДУРАДГОР. **Ўқиш муддати — 3 йил.**

ҚУРУВЧИ-ДУРАДГОР. **Ўқиш муддати — 3 йил.**

ЖИЛВА БЕРИШ МУТАХАССИСЛИГИ БЎЙИЧА БЎЁҚЧИ. **Ўқиш муддати — 3 йил.**

ПАРДОЗЛОВЧИ, ПЛИТА ЁТҚИЗУВЧИ, МОЗАИКАЧИ. **Ўқиш муддати 3 йил.**

БИЛИМ ЮРТИГА 8-10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТГА ЭГА БЎЛГАН 15 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

3 йиллик ўқишни тамомлаганларга диплом берилади.

Ўқувчилар кунига 3 маҳал бепул овқат, кийим-бош ва ишлаб чиқариш практикаси давридаги меҳнат ҳақининг 50 процентн билан таъминланадилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар олий ва ўрта махсус ўқув юртларига имтиёзли равишда қабул қилинади.

ЎҚИШ МУДДАТИ ИШ СТАЖИГА КИРАДИ.

27-ҳунар-техника билим юрти янги, замонавий бинога жойлашган. Билим юртида бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ташкил этилган, спорт комплексида бокс, кураш, шахмат, шашка, волейбол секциялари ишлайди.

Билим юрти директори номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: таржимаи ҳол, туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт (асли), маълумоти ҳақидаги гувоҳнома (асли), мактабдан характеристика, турар жойидан справка, 4 дона фотосурат (3х4 см.), 086/У формадаги медицина справкаси.

МАШҒУЛОТЛАР 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

«ҲУЖЖАТЛАР СОАТ 9 ДАН 17.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, Спутник массиви, 4-квартал (19-троллейбус; 58, 75, 40, 98, 99-автобусларнинг «СПТУ-27» бекати).

В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси базасидаги

8-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

УЧИШ АППАРАТЛАРИНИНГ ЙИҒУВЧИ СЛЕСАРИ, МЕХАНИКА ЙИҒУВ ИШЛАРИ СЛЕСАРИ, САНОАТ АСБОБ-УСКУНАЛАРИ РЕМОНТИ СЛЕСАРИ, СОНЛИ ПРОГРАММА БИЛАН БОШҚАРИЛАДИГАН СТАНОКЛАРНИНГ ОПЕРАТОРИ, ТОКАРЬ, ФРЕЗЕРЧИ, КЕНГ ПРОФИЛДАГИ СТАНОКЧИ.

ЎҚИШГА 8-10 СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

8-синф маълумотига эга бўлганлар учун ўқиш муддати — 1 — 2 — 3 йил.

1—2 ЙИЛЛИК ТАЪЛИМ ГРУППАЛАРИГА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН ЎҚУВЧИЛАРГА ДИПЛОМ ВА КАСБ ҲАҚИДАГИ ҲУЖЖАТ БЕРИЛАДИ.

Ўқиш миллий тилда олиб бориладиган группалар ҳам мавжуд.

2-3 йиллик таълим группаларига қабул қилинган ўқувчилар озиқ-овқат ва кийим-бош билан таъминланадилар.

ЎҚИШНИ ТАМОМЛАГАЧ, УЛАРГА ТУГАЛЛАНГАН ЎРТА МАЪЛУМОТ ҲАҚИДАГИ ДИПЛОМ ВА КАСБ ЭГАЛЛАГАНЛИК ҲАҚИДАГИ ҲУЖЖАТ ТОПШИРИЛАДИ.

Бир йиллик таълим группаларига кирган ўқувчиларга ойига 65 сўм стипендия тўланади.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида ҳамма группаларнинг ўқувчиларига стипендия сақланган ҳолда иш ҳақининг 50 процентн тўланади.

ЎҚИШ ДАВРИ УМУМИЙ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юртида спорт секциялари, бадиий ҳаваскорлик, авиамоделчилик, радио ва фото тўгараклар ишлаб турибди.

Билим юртини «яхши» ва «аъло» баҳоларга тамомлаганларга техникум ва олий ўқув юртларининг кечки ва кундузги бўлимларига ўқишга киришлари учун йўлланма берилади.

БИЛИМ ЮРТИНИ ТАМОМЛАГАНЛАР В. П. ЧКАЛОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИДА ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИЛАР.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш шарт: маълумот ҳақидаги ҳужжат, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома (паспорт), яшаш жойидан справка, ота-онасининг ишхонасидан справка, медицина справкаси, мактабдан характеристика, 6 дона фотосурат (3х4, 4х5 см).

Билим юрти адреси: 700128, Тошкент шаҳри, Октябрь райони, Усмон Юсупов кўчаси, Авиация проезди, 10-уй (6, 10, 23-трамвайлар; 1, 4, 10, 14, 21-троллейбуслар; 17, 44, 48, 97-автобусларнинг «Ленинград» меҳмонхонаси» бекати). Телефон: 41-75-54.

49-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-1990 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти 8 ва 10-синф ҳажмида маълумотли ёшларни қуйидаги мутахассисликлар бўйича тайёрлайди: карамелчи-конфетчилар, қандолатчи, химик-лаборант, сотувчи, ошпаз, холодильник асбоб-ускуналарни ремонт қилиш бўйича слесарлар.

Ўқиш муддати 8 синф маълумотидаги йигит-қизлар учун 3 йил. Улар ўқиш даврида тўлиқсиз давлат таъминотида бўладилар.

Ўрта маълумотлилар учун ўқиш муддати 1 йил. Уларга ҳар ойда 30 сўм стипендия тўланади.

Билим юртига Тошкент шаҳрида ва Тошкент областининг Калинин ва Тошкент районларида пропискада бўлган йигит-қизлар қабул қилинади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА КИРАДИ.

Ўқиш 1 сентябрдан бошланади.
Машғулотлар рус ва ўзбек тилларида олиб борилади.

Ўқишни битирувчилар БКК, «Ўртоқ» кондитер фабрикасига, «Тошпиво» ишлаб чиқариш бирлашмасига, «Ташплодоовошчторг» ихтиёрига ишга юборилади.

Барча ўқувчиларга ишлаб чиқариш практикаси даврида маошининг 50 процентн ҳажмида ҳақ тўланади.

Билим юртида спорт секцияси, ВИА тўгараги ишлайди. Билим юртини муваффақиятли битирганларга олий ўқув юртларига имтиёзли равишда кириш учун йўлланмалар берилади.

Билим юртининг барча группаларига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома, маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асли), турар жойидан ва ота-онасининг иш жойидан справкалар, таржимаи ҳоли, 286 формадаги медицина справкаси, 3х4 см. катталикдаги 8 дона фотосурат.

Адрес: 700080, Тошкент шаҳри, Ленин райони, Истиқбол кўчаси, 3-уй (15, 23, 45, 68, 171, 183-автобусларнинг «Қўйлиқ» бозори» бекати). Телефон: 90-36-69.

ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТ

Саломатлигимиз манбалари

Сув ҳавзасида чиниқаётганлар

9-БЎЛИМ бошлиғи Сергей Татевосян кўп вақтдан буён юрак хасталигидан азоб чекарди.

— Сиз сув машғулотларига қатнашинг,— деб қолди бир куни пенсионер Мария Ивановна Панова. — Мен ҳозир ҳам корхонамиздаги ҳавзада чиниқаяпман. Ёшлардек соғлом ва тетиклигимни ўзингиз кўриб турибсиз.

Шу суҳбатга 6 йил бўлди. Ҳозир С. Татевосяннинг саломатлиги тикланди, ҳаётини сувсиз тасаввур қилолмайди.

— Дастлабки пайтларда ўзгариш сезилмади, — деди у биз билан суҳбатда. — Кейинчалик чўмилсам руҳим енгиллаша бошлади. Саломатлигим яхшилангач, айрим ишчиларга ҳавзага боришни тавсия қилдим.

Ирригация бўйича махсус ихтисослаштирилган давлат конструкторлик бюроси қошидаги бу сув ҳавзасидаги группаларга 80 нафардан зиёд ишчи-хизматчилар аъзо бўлишган. Бундан ташқари, 120 кишидан иборат абонемент группаси ҳам бор. Машғулотлар график асосида, кунига 45 минутдан олиб борилаяпти.

Ишчилар учун тушки овқат олдидан чўмилиш айниқса қулай бўлмоқда. Кўпчилик соат 11.30 да тушликка чиқиб, тўғри ҳавзага келишади. Уларга турли тренажёрлар, турник, штанга, тошлар, куч синашга мўлжалланган спорт комплектлари тахт қилиб қўйилган. Аввал душхонада ювингач, жисмоний тарбия билан шуғулланишади. Шундан сўнг зилол сувда машғулотлар бошланади. Бундай пайтда қандай роҳатланасан киши. Асаблар бўшашиб, чарчоқ ҳам унутилади.

— Машғулот ва спорт мусобақалари ўтиши учун барча шароитлар мавжуд, — деди катта тренер А. Клементьев.— Сув ҳарорати доимо нормада сақланмоқда. Тренер-инструкторларнинг деярли барчаси сузиш бўйича спорт мастерларидир. Фақат номаълум сабабларга кўра совуқ сув шаҳар тармоғидан етарли берилмаяпти. Босим камлигидан душхоналарда баъзан сув бўлмай қолади.

Ҳавза дирекцияси бу масала юзасидан бир неча марта тегишли идораларга мурожаат қилди. Лекин ҳанузгача ўзгариш йўқ. Ўтган йили иншоот капитал ремонтга беркитилган эди. Шу пайтда корхона хўжалик ҳисобига ўтаётгани учун 11 ой давомида ишламай қолди. Бу эса группа аъзолари, айниқса ижарачиларнинг ҳақли эътирозларига сабабчи бўлди.

Дарвоқе, ҳозирги кунда машғулотларга Тошкент маданият техникуми, «Компрессор», «Миконд», Тошкент тажриба-механика, экскаватор ремонти, агрегат заводлари ишчилари, теварак-атрофдаги мактаблардан ўқувчилар қатнашишаяпти. Ҳавза бир йилда ўртача 14 минг сўмдан ортиқ хизмат кўрсатиб, белгиланган планни ортиғи билан бажариб келмоқда. Агар бино корхонада эмас, алоҳида жойлашганда, сувда чиниқаётганлар сони янада ортган бўларди.

Биз ечиниш хонасида, ҳозиргина чўмилиб чиққан болалар билан суҳбатлашдик. С. Раҳимов районидаги 28-мактаб ўқувчиси Туроб Мансуров машғулотларга 2 ойдан бери қатнашар экан.

— Сузишни шу ерда ўргандим,— деди у баданини сочиқ билан ишқалаб артар экан. — Мен ва Фаррухни синфдошимиз Бахтиёр Рўзимуҳамедов бошлаб келган.

— Мактабимизда ҳам шундай ҳавза бўлса мазза қилиб чўмилардик, — деди 134-мактабнинг 5-синф ўқувчиси Носир Тошпўлатов. Унинг фикрини ёнида кийинаётган тенгқурлари маъқуллашди.

Дарҳақиқат, мактаб ва болалар боғчаларига сув иншоотлари зарур. Масалан, С. Раҳимов районида 191 ва 242-мактаблардагина ҳавзалар бор. Уларнинг атрофи ўралмаган, қишда ишламайди. Бундай аҳволда болалар сузишни қаерда ўрганиб, қандай чиниқадилар!

Гўдак туғилганда биринчи, юриб кетганда иккинчи, сузишни ўрганганда эса учинчи марта бахтга эришар экан. Ана шу оддий ҳаёт ҳақиқати биз, катталарга улкан масъулият юклайди. Зеро, соғломлаштириш биринчи галдаги вазифамизга айланмоғи зарур.

С. ШОДИЕВ.

Спартакиада якунланди

Медицина институтлари 7-Бутуниттифоқ спартакиадаси программасидан жой олган сузиш мусобақаси Тошкент Давлат медицина институти сув ҳавзасида ўтказилган эди. Эндиликда мини-футбол, қиличбозлик, стол тенниси, самбо, шахмат турлари бўйича ҳам баҳслар бўлиб ўтди. Пятигорск шаҳридаги мини-футбол беллашувларида ТошМИ командаси 7-, қиличбозликдан эса Куйбишев шаҳрида 4-ўринларни эгаллади.

Спортнинг бошқа тур учрашувларида шаҳримиз вакиллари муваффақиятсиз қатнашдилар.

Интернационалчи-жангчилар шарафига

Эркин кураш бўйича бундай турнир пойтахтимизда биринчи марта ўтказилди. Унда Олмалиқ, Чирчиқ, Бекобод, Тошкент шаҳарлари ва Тошкент областининг Хасково посёлкасидан 142 нафар ўсмир иштирок этди.

Қизғин беллашувларда ўз вазнлари бўйича Б. Лазарчуков, В. Шулбаев (Тошкент), А. Муҳиддинов (Бекобод), У. Бўронов, Н. Камолов, З. Кешведдинов (Хасково посёлкаси), Н. Елумеев ва бошқалар ғолиб чиқишди.

Республика касаба союзлари ўсмирлар спорт мактабининг директори Вагиф Осиляннинг ташаббуси билан ташкил этилган турнирни ҳар йили ўтказишга келишиб олинди.

Бирлашма кубоги учун

Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасидаги корхона, цех ва бўлимлар ўртасида мини-футбол мусобақаси бўлиб ўтди. Бирлашма кубоги учун 62 команда бир ойдан ортиқ вақт куч синашдилар. Учрашувлар олимпиада системасида ўтказилди.

Айниқса, финал баҳси томошабинларда катта таассурот қолдирди. 43-цех командаси 20-цех вакилларини 5:2 ҳисобида енгиб, кубокни қўлга киритишга муваффақ бўлди.

О. МАҲМАЮСУПОВ.

Луқма

Комплекс қачон қурилади?

Шаҳарда физкультура ва спортни ривожлантириш, янги спорт иншооти ва комплекслари қурилишига катта эътибор берилмоқда. Лекин белгиланган тадбирлар ҳар доим ҳам ўз вақтида бажарилмаяпти.

Бундан 8 йил илгари шаҳарда СССР 50 йиллиги номидаги маданият ва истироҳат боғи қуриш планлаштирилган эди. 3 минг кишига мўлжалланган спорт комплекси, сузиш бассейни, теннис корти бўлган бу иншоотга Чилонзор район халқ таълими бўлими буюртмаси, республика Маданият министрлигига қарашли қурилиш бошқармаси эса бош пудратчи қилиб тайинланди. Шунингдек, «Узгипросельстрой» институти ва бошқа бир қатор ташкилот, муассасалар ҳам жалб қилинди. Афсуски, белгиланган тадбирлар қоғозда қолиб кетди. Нега?..

Аввало, объектнинг жойи нотўғри танланганлиги маълум бўлди. Ҳавза учун қазилаётган ҳандақ метро туннелига яқинлиги сабабли тез орада ишлар тўхтаб қолди.

1982 йилда шаҳар партия комитетида шу масала кўриб чиқилиб, Чилонзор район ижроия комитетига боғ ўрнида физкультура, спорт ва соғломлаштириш комплекси барпо этиш вазифаси юкланди. Шундан сўнг ободонлаштиришга 659 минг сўм маблағ сарфланди. Йўлаклар асфальтланди, теварак-атроф тартибга солиниб, кўкаламзорлаштирилди. Лекин шаҳар ижроия комитетининг молия бўлими томонидан ишчиларга етарли штат ажратилмай, ишлар яна ўлда-жўлда қолиб кетди.

Айни пайтда маъмурий бино район Давлат автомобиль инспекцияси ихтиёрига берилган. Комплекс ичи эса қаровсиз аҳволда. Йўлаклар ҳувиллаб ётибди, ҳавза учун кавланган ҳандақ, чала қолган қурилишлар таъбингизни хира қилади. Орадан шунча вақт ўтган бўлишига қарамай, нохуш манзара ўзгаришсиз қолмоқда.

Аҳоли саломатлиги ҳақида кўп гапирамиз-у, кўпинча бу масалага лоқайд бўлаётганимизни сезмай қоламиз. Бизнингча, қоғозбозликдан амалий ишга ўтиш вақти келди!

Р. ИБРОҲИМОВ.

Гиламда самбочи қизлар

СССР 50 йиллиги номидаги «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасида 1973-79 йилда туғилган қизлар самбо кураши бўйича беллашишди. Унда «Динамо», «Меҳнат» спорт жамиятлари ҳамда бирлашмадаги ўсмирлар спорт мактабидан 100 нафарга яқин спортчи иштирок этди.

Қизғин баҳслардан сўнг кучли самбочилар аниқланди. Ўз вазнларида турнир чемпиони бўлган Н. Ашурова, Т. Колесова, И. Карташева, М. Асилова, Е. Тулупова ва Л. Салаеваларни ишқибозлар қизғин қутладилар. Уларга бирлашма спорт мактабининг дипломи ва эсдалик совғалари топширилди.

СУРАТДА: мусобақанинг тантанали қисми акс эттирилган.

Футбол мавсуми олдидан

«Трактор»: ғалабага ишонч билан

Ҳозир республикамизнинг турли шаҳарларида анъанавий «Пахтакор» хотира-турнири ўтказилаяпти. Тошкентнинг «Трактор» футбол командаси ўтган йили турнир кубогини қўлга киритишга муваффақ бўлганди. Бу йил ҳам у ўз группасида якка пешқадамдир. Штатсиз мухбиримиз команда бошлиғи А. К. Алимов билан суҳбатлашди.

— Аввало «Пахтакор» хотира-турнирининг моҳияти тўғрисида гапириб берсангиз.

— Менимча, бу тадбир иккинчи лига командалари учун ўзига хос синов бўлса керак. Чунки баҳсларда ўйинчиларнинг қобилияти, маҳорати, майдондан қандай фойдаланиши аниқланади. Биз беллашувларни қизиқиш билан кузатиб, тегишли хулосалар чиқарамиз, келгуси режаларни белгилаймиз.

— Ўтган мавсумда «Трактор» мухлислар кутгандек ўйин кўрсата олмади. Натижада командага турнир жадвалининг 12-поғонаси насиб этди...

— Тўғри, 1988 йил биз учун катта сабоқ бўлди. Резервсиз, етарли жисмоний тайёргарликсиз ҳеч нарсага эришиб бўлмаслигини тушундик. Биринчи давра ўйинлари яхши якунланди. Иккинчисининг ўрталарида эса, ўз майдонимизда ҳам кетма-кет мағлубиятга учрай бошладик. Бунга ўйинчиларнинг кўпчилиги 35-40 ёш атрофида эканлиги ҳам сабабчидир.

— Иккинчи лига коллективларининг қисқартирилишига қандай қарайсиз!

— Бу 18 та команда ўртасида росмана «жанг» боради, демакдир. Энди тренер ва ўйинчилар кучлилар сафида қолиш учун ўз устида тинимсиз иш олиб боришлари табиий. 1960 йилларда ҳам иккинчи лига командалари ўз зоналаридан ташқари Кавказ, Узоқ Шарқ ва бошқа ўлкаларда тўп тепишишарди. Унутилган бу тартиб яна тикланади. Ўз навбатида зоналараро тажриба алмашишда муҳим омил бўлиши шубҳасиз. Қисқаси, 1990 йилдан кучга кирувчи янги қоида Ўзбекистон футболининг равнақи учун фақат фойда келтиради, деб ўйлайман.

—Республикамиз вакиллари биринчи лигага ўтиш босқичида негадир панд еб қолишмоқда.

— Тан олиш керак, бу борада ишқибозларнинг ҳақли эътирозларига сабабчи бўлаяпмиз. Биринчилик охирида зона вакили сифатида вакилларимиз иштирок этишяпти. Лекин омад эса... «Динамо», «Янгиер», «Соҳибкор», «Нефтянник» коллективлари, айниқса, ўзига хос «рекордчилар»дир. Бу билан мен уларнинг ҳаракати, тинимсиз меҳнатини ерга урмоқчи эмасман. Ўтиш турнирига ҳар томонлама, жисмоний, руҳий томондан пухта тайёргарлик кўриш керак. Фарғонанинг «Нефтянник» командасига келсак, бу коллектив ҳар тарафлама кучли, Талантли ўйинчилари етарли, спорт базаси ҳам яхши. Команданинг 1-лигага чиқиши учун ўтган йили яхши шароит бор эди.

— Бу мавсумда командада янги ўйинчиларни ҳам кўрамизми!

— Бизда катта ўзгаришлар бўлди. Коллективга бош тренер қилиб В. И. Бабановни сайладик. Тренер-селекционерлик вазифасини В. Ивановнинг ўзи бошқаради. Командага спорт клубимизда тарбияланган, ёш, иқтидорли ўйинчиларни қабул қилдик. Булар: ярим ҳимоячи ва ҳимоячи ака-укалар Айдар ва Илдар Сейитмаметовлар, ҳимоячи К. Романовский, ҳужумчилар Б. Чибанов, Г. Шайберт, С. Веселовский ва дарвозабон Г. Безденежнихлар. Шунингдек, С. Лабишин («Зарафшон», Навоий), М. Ўрдабоев («Пахтакор», Андижон), Г. Матвеев («Жайхун», Урганч)лар қўшилишди. Собиқ «Пахтакор»чи Ислом Аҳмедов ҳам бу йил «Трактор»да тўп суради.

Суҳбатни М. АБДУЛЛАЕВ олиб борди.

Редактор
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Реклама ва эълонлар

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

24—31 март ўқувчиларнинг баҳорги каникул кунларида

Ҳайвонлар цирки томошалари

2 БЎЛИМДАН ИБОРАТ

РАНГ-БАРАНГ ПРОГРАММА

Томошаларда: ИТЛАР, ЭЧКИЛАР, АЙИҚ БОЛАЛАРИ, ОТЛАР, ТЮЛЕНЛАР ва бошқа ҳайвонлар қатнашади.

ТОМОШАЛАР: соат 11, 14, 17.00 да бошланади.
Олдиндан билет сотиш кассаси очиқ.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ ТУШИШ УЧУН БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Қишлоқ жойлардан келган томошабинларнинг буюртмалари навбатдан ташқари бажарилади.

КАССА СОАТ 10 ДАН 20.00 ГАЧА ИШЛАЙДИ.

Справкалар учун телефонлар: 44-35-91, 44-35-84, 44-28-04.

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ

(416-аудиторияда)

1989 йил 12 апрель соат 17.00 да
Тошкент шаҳар ва Тошкент область мактабларининг юқори синф ўқувчилари учун
рус ва ўзбек тилларида

МАТЕМАТИКАДАН ОЛИМПИАДА ЎТКАЗАДИ.

ОЛИМПИАДА ҚАТНАШЧИЛАРИГА КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ ДАРАЖАСИДАГИ МИСОЛЛАР ВА САВОЛЛАР ҲАВОЛА ЭТИЛАДИ.

Институтда тайёрланадиган мутахассисликлар бўйича суҳбатлар ўтказилади.

Адрес: Тошкент шаҳри, Л-45, Оборонная кўчаси, 1-уй (25, 30, 66, 16, 161-автобуслар; 2, 10-трамвайларнинг «Темир йўл транспорти институти» бекати).

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎЛЛАШ МАРКАЗИ

ИШЧИЛАРНИ

ПОМИДОР ЕТИШТИРИШ УЧУН АСТРАХАНЬ ОБЛАСТЬ ЧЕРНОЯРСКИЙ РАЙОНИДАГИ «СОЛОДНИКОВСКИЙ» СОВХОЗИГА

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Меҳнат шартномаси муддати—Тошкент шаҳрида пропискадан ўчмаган ҳолда 5—6 ой.

Меҳнат шартномаси тузганларга бир йўла ёрдам пули, темир йўл орқали манзилга етиб олиш харажатлари ва йўлда бўлинган вақт учун суткалик ҳақ тўланади. Етиб келганларга ётоқхоналардан жой берилади.

Справкалар ва ишга йўлланмалар олиш юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Т. Шевченко кўчаси, 64-уй ва аҳолини ишга жойлаштириш район бўлимлари.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 21/III да М. Мусоргский туғилган куннинг 150 йиллиги олдидан **Борис Годунов.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 22/III да **Куёв.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 22/III да **Кампир кетармиш,** 23/III да **Табассум оқшоми.**

Кино

21 МАРТДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «АТЛАНТИК-СИТИ. БИР МАРТА СЕВИЛАДИ» (20.00, катта зал), «ТАНИШИШ» (18.30, 20.45, кичик зал).

Чайка — «ҚОНУНДАГИ ЎҒРИЛАР» (17.45, 19.30, 21.15).

Ватан — «ЧИН МУҲАББАТ» (18, 20, 21.30).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «УЧ МУШКЕТЁР МИСОЛИ» (18.30, 21.00).

Восток — «ҒИРТ ЁЛҒОНЧИ» (18.30, 21.00).

Москва — «КЕЙИНГИ КУН ЭРТАЛАБ» (17, 19, 20.40).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ҚОЧОҚЛАР» (жуфт соатларда).

Нукус — «ТАНИШИШ» (18.30, 20.45).

Қозоғистон — «КЕЙИНГИ КУН ЭРТАЛАБ» (ҳар соатда).

К. Ёрматов номли —«КИНГ-КОНГ ТИРИК» (18.30, 21.00).

Лисунов номли — «ҚОЧОҚЛАР» (17, 19, 21.00).

22 МАРТДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «АТЛАНТИК-СИТИ. БИР МАРТА СЕВИЛАДИ» (10.30, 13.30, 16.30, 20.00, катта зал), «ТАНИШИШ» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45, кичик зал).

Чайка — «ҚОНУНДАГИ ЎҒРИЛАР» (10.45, 12.30, 14.15, 16, 17.45, 19.30, 21.15).

Ватан — «ЧИН МУҲАББАТ» (12, 14, 16, 18, 20, 21.30).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «УЧ МУШКЕТЁР МИСОЛИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Восток — «ҒИРТ ЁЛҒОНЧИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Москва — «КЕЙИНГИ КУН ЭРТАЛАБ» (11, 13, 15, 17, 19, 20.40).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ҚОЧОҚЛАР» (жуфт соатларда).

Нукус — «ТАНИШИШ» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).

Қозоғистон — «КЕЙИНГИ КУН ЭРТАЛАБ» (ҳар соатда).

К. Ёрматов номли — «КИНГ-КОНГ ТИРИК» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Лисунов номли — «ҚОЧОҚЛАР» (11, 13, 15, 17, 19, 21.00).

Автомат-жавоб берувчи телефонлар:

Дружба — 67-96-87
ЎзССР 25 йиллиги—53-65-87
М. Шайхзода номли — 42-39-74
С. Раҳимов номли — 44-46-71
Ҳамза номли — 91-10-51
Тинчлик — 58-36-06
Искра — 39-14-59.

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Карвон йўллари» хайрия концерт-аукциони (21/III да 19.30 да).**

Ўзбекистон ССР кўнгилли ўт ўчирувчилар жамиятининг Тошкент шаҳар Советига берилган ГТ-1 серияли 2721358, 2721361, 2721362, 2723874 номерли ва ГТ-1серияли 0017953 номерли янги меҳнат дафтарчаларининг йўқолган

ТОЗА БЛАНКАЛАРИ ва ЯНГИ ВКЛАДИШ БЛАНКАЛАРИ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент қишлоқ хўжалиги техникумига берилган КТ 932575 номерли аъло баҳоли дипломнинг йўқолган

ТОЗА БЛАНКИ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

ТОШКЕНТ оқшоми
Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»
(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона — 32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши — 32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги — 32-54-19; социал проблемалар — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32.54.15; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади. Тиражи — 126.670

Р. — 09639. Ички саҳифаларга 19.00 да қўл қўйилган. (График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим). Б.2074. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 1